

V I E N Y B Ė

Oldest Lithuanian Newspaper in the World[^] Founded 1886

88 M. 13 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1974 M. RUGSĖJO (SEPTEMBER) 27 D.

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

Jungtinių Tautų 29-oji sesija pradėjo darba

Rugsėjo 17 d. prasidėjusi 29-oji Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos sesija šiuo metu klausosi diplomatų kalbų apie degančius nūdienio pasaulio reikalus. Pradėjus JAV prezidentu Gerald Ford, šimtai aukštųjų pareigūnų per ateinančias dvi savaites pražygiuos pro kalbėtojo tribūną, pasisakydami įvairiais klausimais, kurie surašyti sesijos darbotvarkėje ir siekia 134. Galima manyti, kad bendrųjų diskusijų pabaigoje toji darbotvarkė dar gali padidėti.

Savo metinę sesiją JT pradėjo ne tik su rekordinio skaičiaus darbotvarkė, bet ir rekordinio skaičiaus nariais. Naujai priėmus Guinea-Bisau, buv. Portugalijos koloniją, Vakarų Indijos salą Grenadą ir buv. rytinį Pakistaną, kuris tapo Bangladesh, JT narių skaičius pašoko iki 138.

Pirmąją sesijos dieną naujai išrinktasis sesijos prezidentas - Alžirijos užs. reikalų ministras Abdelaziz Bouteflika yra 37 m. amžiaus ir tuo pačiu pats jauniausias sesijos prezidentas visoje JT istorijoje. Nors amžiumi jaunas, bet pilnas patyrimo, nes jau vienuoliktą kartą vadovauja Alžirijos užsienio politikai ir gyvai reiškiasi Afrikos bloko ir vadinamųjų civilizacijų atsilikusių kraštų veikloje. Tai užtai ir dabar, kad ir neprasta ką nors kritiško kitų valstybių adresu girdėti iš sesijos pirmininko, jis nesidrovėjo pasakyti karčių tiesos žodžių kai kurių JT narių adresu. Jis, pavyzdžiui, pareiškė, kad "agresoriai tapo nugalėti Indokinijoje", kad Kipre atėjęs momentas visoms svetimoms valstybėms, jų tarpe ir britams, ištraukti savo kariuomenes ir palikti teisę patiems kipriečiams tvarkytis.

Sesijoje dalyvauja Vytautas Zenkevičius iš Lietuvos.

Savo pirmininko dr. K. Bobelio vadovaujama, posėdžiauja Amerikos Lietuvių Tarybos centro valdyba, planuodama Amerikos Lietuvių Kongresą šių metų rugsėjo 28-29 dienomis Chicagoje. Kongrese dalyvauja Amerikos lietuvių organizacijos. Panašūs kongresai ALTos šaukiami kas penkeri metai. Kongresas vyksta Pick Congress viešbuty.

Dėl šito prieš jį kyla balsai, bet jis pats nė kiek nebijo, nors prezidentui Fordui, sakoma, teisingai, kad daugiau taip nedarysias. Su prez. Fordu jis susitiko JT gen. sekretoriaus raštinėje, į kurią prez. Ford buvo pakviestas, kai tik jis užbaigė savo kalbą, kurią plačiai komentavo įvairūs JT blokai. Visiems betgi buvo aišku, kad prez. Ford pasakė nedviprasmiškai, kai kalbėjo, kad maisto ir energijos klausimas pasaulyje galimas išspręsti tik tarptautiniu bendradarbiavimu, bet ne konfrontacija. Pažadėdamas praplėsti JAV maisto paramą, naftoms kraštams priminė jų atsakomybę prieš pasaulį. Vienoje vietoje prez. Ford net pabrėžė, kad "Amerika savo politikoje nenaudoja maisto kaip politinio ginklo, nepaisant naftos embargo ir naftos kainų bei jos gamybos mažinimo".

Atrodo, kad maisto, naftos ir jų gamybos klausimai Generalinės Asamblėjos darbe labai stambiai figūruos, kai, bendrosioms diskusijoms užsibaigus, užsienio reikalų ministrai sugrįš į savo kraštus, o čia pasilikę jų ambasadoriai lukštens ekonomines pasaulio problemas.

Kitų darbotvarkės punktų tarpe yra Viduriniai Rytai, pirmiausia arabų šalių stumiamas Palestinos klausimas, į darbotvarkę ką tik įrašytas. Ligšiol JT sesijų darbuose dar nėra buvę atskiro "Palestinos klausimo", kaip dabar; bet kokie su

Tęsinsys 4 psl.

Grižau į gimtinę...

NELE LAPE

Tęsinsys

Vilniaus aerodrome pasitiko mane net penkiolika giminių ir draugų! Tarp jų - dėdės Balys ir Stasys, pusbroliai Staselis, Jonas ir Ernestas, laiškų draugės Zinutė Janulevičiūtė ir Galė Dauguvietytė su savo mamytėmis, mieli šeimos bičiuliai Balčiūnai su dukromis, mano vaikystės draugėmis, Mamytės mokslo draugė Liolė Kvedaravičiūtė, new-yorkiečio Jono Valaičio sesutė Dalė Samuolienė.

Juos visus iš karto pažinau, išskyrus Dalę ir savo pusbrolij Joną, kuri nuotraukų dar nebuvau mačiusi. "O, Jonai, Jonai, Tu toks aukštas", pasakiau jam juokdamasi, "tie 'blue jeans' Tau bus iki kelių!" Mat, buvome iš anksto laiškais susitarę, kad geriausia jam dovana būtų "jeans" ir keletas džiazų plokštelių. Tik su Tėveliu niekaip netikėjome, kaip Jonas buvo rašęs, kad jam reikia kelnų 38" ilgio.

Aerodrome jau manęs laukia automobilis kelionei į viešbutį. Tad su visais išsiskiriu trumpam. Mane veža į "Gintarą".

Nors labai norėjau apsigyventi "Neringos" viešbutyje, kur mano mamytė viešėjo 1966 m., bet

sužinojau, kad jį remontuoja ir man paskirtas "Gintaras". Tai moderniškas viešbutis ir, iš karto, truputį "šaltokas". Bet, kai tik išgirdau patarnautojus lietuviškai kalbant, jis tučtuojau pasidarė šiltas ir meilus...

Mano kambarėlis mažas ir be vonios, tik su dušu - bet juk čia neplanuoju praleisti perdaug laiko. Truputį neramu, kad mano langai visai siekia stogą, bet patarnautoja užtikrina, kad čia niekas, niekas nedrįstų per langą įlipti.

Apsitvarkau truputį, įmerkiau laikinai į sinką bukietus rožių, kuriuos man įteikė, ir mano giminės - visi pas mane. Ir vos, vos mes sutelpame mano mažame kambariuke. Bet užtenka vietos ir gėlėms, kurių dar atneša, ir šampanui, ir užkandžiams. Dėdės labai susirūpinę, kad nieko dar nevalgiau, o aš tiesiog negaliu apie valgi nė pagalvoti.

Sėdžiu tarp jų, mano mylimų giminių ir draugų, ir, rodos, niekada nesu buvusi tokia laiminga... Pabūname kartu net porą valandų ir per tą laiką suplanuojame mano "programą". Nors labai įdomu man

Tęsinsys 4 psl.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ owners are: Valerie Tyšliava and Joseph N. Tyšliava. Published bi-weekly by Valerie Tyšliava and Joseph N. Tyšliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tyšliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tyšliava; Senior Editor Vytautas Širvydas; English Editor Demie Jonaitis; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. EDITORIAL and ADMINISTRATIVE OFFICES at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Po vasaros atostogų ir Darbo Dienos sugrįžę vėl dirbti kaskart sunkėjanti lietuvybės darba, Vienybėje Lietuvniukų pradėta jos leidėjo Juozo Paukščio 1886 m. vasario 10 ir tęsiamą visų kitų leidėjų iki dabartinės Valerijos Tyšliavienės ir jos sūnaus Juozo, prisiminkime istoriko profesoriaus Zenono Ivinskio žodžius, rašytus 1972 m. balandį: "Tik vienas Dievas žino, kiek metų (gal dešimtmečių) praeis, iki lietuvių tautos lūkesčiai ir viltys išsipildys. Kiekvienam geram tėvynainiui, ypač gyvenančiam svetur, todėl reikia trijų dalykų: 1) tvirto tikėjimo tautos ateitimi; 2) nusistatymo jos labai aukotis ir 3) kantrybės laukti".

☆ ☆ ☆
Stalino ir bolševikų diktatūros iššudytų Rusijos žmonių milijoniniame sąrašė stovi poetas Osip Mandelstamas, daugelio laikomas vienu žymiųjų I Pas. karo laikotarpio rusų poetu. Jis parašė poemą apie Staliną, būdingu pavadinimu "Vilkas". Žmoniškumo sumetimais, jis neigiamai žiūrėjo į visa Lenino partijos "sielų inžinieriją" rusų tautoje ir tai pareiškė eilėraščiui:

Ką jūs šiandien iššudysit,
Ką iškelsit į padangę,
Kokį melą skleisit?

Stalino policija jį pirmą kartą areštavo 1934, antrą kartą 1938 gegužės 2 ir nugabeno į Vladivostoką, kur, sakė, jis "širdies liga" miręs gruodžio 27.

☆ ☆ ☆
Įdomu, kad Mandelstamas galvojo nepriklausomos Lietuvos pilietybę gelbėtis nuo pavojaus savo gyvybei, juntama tolimesniame bolševikų revoliucijos išsivystyme. Literatūros profesorius Princetono universitete Clarence Brown savo knygoje "Mandelstam" (1973) pasakoja:

"Laiške žmonos motinai 1921 praveria milžinišką galimybę kitokiai jam galimai ateičiai. Sakė: 'Pirm išvažiuodami (iš Maskvos į saugesnį Kaukazą) įteiksime Lietuvos Pasiuntinybei prašymą. Mano dokumentai pripažinti tinkamais. Užtruks mėnuo ar kiek, bet klausimas savaime išsprendės, jei mūsų ir nebus'. Reiškia, Mandelstamas galvojo prašyti Lietuvos pilietybės. Čia padėjo tėvo gimimas Kurše, o jo paties Varšuvoje. Poetas simbolistas lietuvis Jurgis Baltrušaitis, Lietuvos atstovas Maskvai 1919-1939, asmeniškai ragino jį žingsnį žengti. Mandelstamas, atrodo, ir rengėsi. Gal pastūmėjo jo draugo poeto Gumilevo tik prieš savaitę įvykęs sušaudymas. Tačiau nežinoma, kodėl jis nuomonę pakeitė. Jo žmona daug vėliau sausai aiškino: 'Likimo išvengti negalima, neapsimokėjo nei bandyti'".

☆ ☆ ☆
Jurgis Baltrušaitis savo laikų priklausė rusų poetų simbolistų sluoksniui, nuo kurio atskilo Gumilevas ir Mandelstamas, pasivadinę "akmejistais", pagal graikų žodį "akme", reiškiantį "viršūnę, aukščiausią čiukurą". Jų atsiskyrimas buvo panašus Juozo Tyšliavos ir kitų "keturvėjininkų" atšalinimui nuo "dangiškų paslapčių" ir priartėjimui prie labiau gyveniškių ir žmogiškų temų. Nepriklausomos Lietuvos pilietybė, gal būt, rusų literatūrai būtų išgelbėjusi žymų talentą, bet "likimo neišvengsi". Laimėjo "Vilkas".

☆ ☆ ☆
Kovo 12 suėjo rašytojo Petro Cvirkos 65 metų gimimo sukaktis. Jau staiga širdies liga mirė 1947 gegužės 2. Sukakties proga Lietuvoje prisiminta jo "Amerikos lietuvių gyvenimo" apysaka "Frank Kruk", išspausdinta 1934 m. Jai medžiagos, sako, prisirinkęs Amerikos lietuvių laikraščiuose, kuriuos gimnazistu gaudavęs Kaune už bendradarbiavimą. Vienintelis Amerikos lietuvių laikraštis, kuriam jaunas Petras Cvirka rašinėjo, buvo Juozo O. Širvydo redaguojama Vienybė. Redakcija buvo sudariusi Kalėdų Eglaitę, kurios aukomis atlygindavo bendradarbiams Lietuvoje.

☆ ☆ ☆
Medžiagą apysakai "Frank Kruk" (amerikietiškas "crook" reiškia "sukčių"), Petras Cvirka, tačiau, atrodo ne Vienybėje pasisėmė, nes ši niekada kreivai Amerikos lietuvių gyvenimo nevaidinodavo, bet iš chicagiečio K. Šeštoko (A. Margerio) tuomet Lietuvos spausdinti prisiųstos apsakos. Kadangi Šeštokas-Margeris rašytojiško talento neturėjo (tai įrodo jo Amerikoje išspausdinta apysaka "Šliuptyniai"), Lietuvoje nenorėta jo rašto spausdinti, bet suteikta progos Cvirkai "krukiškai" daug ko pasiskolinti, net aciū neištarus.

SANTARA-ŠVIESA TABOR FARMOJ

21 pirmą kartą sulėkė suskrido Santara-Šviesa metiniam suvažiavimui Darbo dienos savaitgalį Tabor farmoj, Sodus, Mich. Suvažiavimo programoj vyravo literatūros ir filosofijos problemos, išsprendžiant jų tarpan vienai kitai sociologinei ar politinei temai.

Suvažiavimas prasidėjo rugsėjo 5 d. popietėje pokalbiu su poetu Leonu Lėtu apie jo poeziją ir bendrai apie literatūrą. Pokalbį pravedė Algirdas Titus Antanaitis, antroj pokalbio daly - Rimvydas Šilbajoris. Jūratė Jakštytė paskaitė parinktas ištraukas iš Lėto kūrybos.

Penktadienio darbotvarkę pradėjo Vytautas Kavolis paskaita Sakralinis ir sekuliarinis gamtos supratimas ir emblemų motina; po jos sekė Mykolo Drungos paskaita Prasmė, kalba ir pasaulis; ir mokslininkų pokalbis - Tikėjimas, tikimybė ir mokslas. Pokalbyje dalyvavo Rimas Vaišnys, Zenonas Rekašius ir Mykolas Drunga. 8 v. vakare Romas Sležas perleido skaidres iš savo kelionės po Lietuvą ir pagrojo lietuvių dainų radijo laidos montažą, laimėjusį Armstrong premiją Bostono u-to radijo programų konkurse.

Seštadienį pirmą paskaitą skaitė San Diego u-te dėstęs rusų literatūrą Vytas Dukas - Socialistinis turinys lietuvių romane; po jo sekė Algis Mickūnas su paskaita - Istorijos supratimas dabartiniam Europos gyvenime. Seštadienio paskaitų ciklą užbaigė Aleksandras Štronas. Jo tema buvo - Visuomenės opinija ir teisėtumo problemos Tarybų sąjungoj.

Seštadienio vakaras buvo skirtas meninei programai: teatrui, poezijai, muzikai. Vaidino ištraukas iš Skėmos dramų: Juljanos, Živilės, Žvakidės - bendru pavadinimu, Skėmos moterys. Moteris vaidino Laima Rastenytė, Romas Kinka buvo pranešėjas. Pastatymas ir muzika Dariaus Lapinsko.

Vaidinimui daug gelbėjo nuotainkinga muzika. Laimai Rastenytei skirti vaidmenys vaidybinio požiūriu buvo sunkokas uždavinys - vaidinti su menamais personažais. Tokio pastatymo užmojis priimtinas kaprizo ar bėdos dingstimi.

Literatūros daly viešpatavo Parnasas - veik vien poezija tebuvo skaitoma, išskyrus Mariaus Katiliškio prozą. Poeziją skaitė Živilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pečiūraitė, Leonas Lėtas ir Kazys Bradūnas. Leonas Barauskas skaitė Katiliškio pasakojimo ištrauką.

Trijų asmenų ansamblis - Daiva Matulionytė, Jim Christopher ir Jack Schanker - grojo lietuvių liaudies ir baroko dainas.

Suvažiavimo metu vyko Jono Dovydeno fotografijos paroda. Juoda-balta technika yra tikrasis fotografijos menas, kaip buvo pabrėžta parodą pristatant. Spalvinė fotografijoj dažnai bandoma atspirti spalva, mažiau kreipiant dėmesio į esminius kompozicijos elementus. Šio J. Dovydeno foto parodoj juoda-balta technika pasiekė aukštą meninės ekspresijos lygį. Jo tematikoj vyrauja žmogus, - bent ši paroda taip rodė, - retas kuris vaizdas be žmogiškos būtybės. Labai bend-

rai kalbant apie šią J. Dovydeno fotografijos parodą Santaros-Sviesos suvažiavime, galima teigti, kad parodos darbai techniškai buvo kruopščiai atlikti, ir parodos autoriui būdinga estetinis pokrypis.

Dėl suvažiavimo programos buvo pastabų, kad ji abstrakti, per daug nutolusi nuo mum aktualios tikrovės, nuo jos degančių problemų. Imant suvažiavimo darbotvarkės kiekvieną dalį atskirai, jos visos buvo įdomios ir vienu ar kitu požiūriu aktualios. Knygos, rašinio, kalbos ar paskaitos aktualumas dažnai kai kurių apribojamas jų tiesioginiu ryšiu su mūsų visuomenės ar bendruomenės problemom, reikalais ir reikaliukais. Bet yra gilesnis ir platesnis aktualumas, peršokant geto sienas. Mum reikia kelti ir spręsti tokias problemas ir jas spręsti taip, kad jos būtų aktualios ir konstruktyvios ne tik mum, emigracijoj esantiem lietuviams, ne tik šiam kraštui, bet ir visiems kitiems, o ypač Europai, kur yra ir mūsų Lietuva. Plataus aktualumo problemų kėlimas ir nagrinėjimas padeda suvokti istorinės eigos kryptį, kurioje turės ir galės būti išspręstos mūsų esminės problemos ir siekimai.

Suvažiavimas baigtas sekmadienį, rugsėjo 8 d. Astos Banionytės paskaita, Mažųjų tautų problemos. Kasmetiniai Santaros-Sviesos suvažiavimai patraukia ir organizuoja žymią mūsų visuomenės dalį, ypač iš akademinio jaunimo. Į platuji visuomeninį gyvenimą ateinanti jaunuoliai pažadinami, pakurstomi ir įtraukiami į kūrybingą, konstruktyvų darbą, be kurio jų lietuviška samonė išblėstų ir dingtų.

J. K.

IGRISO...

Poetas J. Macevičius Vilniaus Pergalėje dainuoja, ką šiandien galvoja ir kiekvienas Amerikos lietuvis, pasižiūrėjęs į dabartinį gyvenimą Amerikoje:

Igriso,
Ak, kaip igriso,
Igriso,
Ak, kaip igriso,
Kasmet ir kasdien
Igriso,
Ak, kaip igriso,
Kasmet ir kasdien
Iš krizės į krizę.

□
Kanados Carling bravoro bendrovė turi liaudies menui remti fondą, iš kurio paskyrė \$6,250 lietuviams: Hamiltono merginų chorui įgyti tautinius kostiumus, Toronto šeštadienio mokyklai išleisti leidinį, Londono "Baltija" grupei pasirodyti Winnepege ir Gintaro šokėjams nuvykti į vakarų Kanadą. Bravoro darbininkų unijos prezidentu yra lietuvis Kazys Kaknevičius, kurio žmona dirba Tėviškės žiburių administracijoje.

□
Nuo 1966 metu iš Vilniaus yra pasiunčiama lietuvių inžinierių padėti Kubai. Šiuo metu ten dirba net šeši. Sausina balas, įtaiso cukrinėm nendrėm sausinti mašinas ir pan. Be abejojimo, visi grįš, pramokę ispanų kalbos.

VIENYBĖ, 1974 m. rugsėjo 27 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Susidarė komitetas parinkti aukų ir pastatyti Chicagoje kapuose paminklą prelatui Mykolai Krupavičiui. Dosnus Shenandoah klebonas kun. Juozas Karalius jau davė \$500, kanadietis prelatas J. Tadaraukas — \$600. Tuo tarpu kun. Aleksandras Burba, kuris 1890-1895 m. buvo artimas Vienybei Lietuvninkų ir pirmutinis tarp dvylikos to meto lietuvių kunigų Amerikoje išdrįso iškelti griežtos lietuviybės vėliavą, šiandien neturi nei komitetų jam minėti, nei tinkamo paminklo kapuose, kuriuos moderninė pažanga, rodos, gresia sunaikinti. Tai, žinoma, ne koks priekaištas, kad rūpinamasi prel. Krupavičiaus atminimu, bet apgailėstavisimas, kad kun. Burba užmirštas.

Tėvai praneškonai apskaičiavo, kad jų milijono dolerių Kultūros Židiniui Brooklyne per metus išlaikyti reikės apie \$30,000 pajamų iš įvairių lietuviškų parengimų, iš kurių, tačiau, ir geriausiu atveju, tesitiksima tik \$15,000.

Petras Jurgėla baigė rašyti prieš 25 metus (1947) pradėtą knygą "Lietuviškoji Skautija", tačiau iš 1,207 puslapių turėjo sutrumpinti iki 700, kad ištiktų leidėjui.

Iš BALFo šaltinių patiriame, kad 1947 m. Brooklyn, N. Y., pirktas namas-sandėlis kainavęs \$9,879 ir tapo parduotas už \$9,000, seimui nutarus centrą kelti į Chicago. Visokie remontai ir priežiūra per dvejus metus (1966-1968) kainavusi \$6,491.

Sv. Andriejaus parapija Philadelphiaj minėjo 50 metų sukaktį. Rašoma: "Į bankietą atėjo 631, bet sekmadieniais bažnyčion teateina tik saujelė lietuvių". Kitais žodžiais: prie lietuviško vaišių stalo susigrūdimas, prie Dievo stalo - apytuščia.

Kai kuriems savo knygos "The USSR-German Aggression against Lithuania" kritikams atsiliepdamas, autorius prof. Bronis Kaslas rašo: "Norėčiau pareikšti, kad Stalino-Hitlerio susitarimas ir rytų Europos pasidalinimas yra plačiai pripažinta antrojo pasaulinio karo priežastis, su kuria Lietuvos pražūtis artimai susijusi. Aš linkęs tvirtinti, kad šis susitarimas davė smūgį visai po pirmojo pasaulinio karo sukurtai Versalės sistemai ir Europos teisinei tvarkai. Bet dabartinė Europos sudėtis, taip pat, ir šiandien dar nėra nusistovėjusi ir kažin ar ilgam įsigyvens".

Mūsų spaudoje rašoma: "Dėl santykių su Lietuva parašyta per eilę metų gana daug ir vis dar rašoma bei susirinkimuose kalbama. Kas rašymą sekė galėjo pastebėti, kad raštai kaskart darėsi blaivesni, protingesni".

stebint dabartinį žmonių gyvenimą, norisi su poetu tarti: Kada išeisime iš šimtmečio rūstaus? Miršta senos viltys, tyliai gimsta naujos, atkaklios kaip iltys, kaip žolės po lietaus.

Lietuvos komunistų partija, skelbiama, turinti per 135,000 narių, kurių 5,297 yra kuopų sekretoriai. Diduma šių yra baigę aukštąjį ar bent vidurinį mokslą, o pusė, sakoma, esą ūkio specialistai. Partijai prižiūrėti iš Maskvos prisiųstas komisaras Charazovas prikiša jiems norą praturtėti ir įsigyti nuosavus namukus bei automobilį. Šalia to, sako, dauguma šnairuoja į "didįjį brolių" didrusį.

Lietuvių Bendruomenė Kanadoje 1962 rugsėjo 16 įkūrė Lietuvių fondą, kuris šiandien jau sutelkė virš \$100,000 ir gali kasmet lietuviybės reikalams pabarstyti iki \$7,000. Kanados lietuviai jau ir iš Kanados valdžios yra išreikalavę per \$30,000 įvairiems kultūriniais reikalams paramos.

Vilniuje išleista 370 puslapių kalbininko Vlado Grinaveckio "Zemaičių istorija". Išėjo ir prof. Konstantino Jablonskio (1892-1960) veikalas "Lietuvių kalba ir jos veikėjai" - 424 puslapių. Lietuvių literatūra praturtėjo pirmuoju lietuvių kalba Sekspyro tragedijos "Korolianas" vertimu, kurį padarė A. Churginas. Sakoma, Lietuvių rašytojų draugija turinti 153 narius.

Kanados Hamiltone veikia bankelis "Talka" jau pasiekė 5 milijonų dolerių kapitalo. Turi 1,668 narius, kurių 508 yra depozitoriai, o 480 skolininkai. Pelno pernai padarė \$162,951.34, kurių \$800 paskyrė lietuviybės reikalams. Valdyba nutarė ateityje tik tuos reikalus remti, kur dalyvauja bankelio nariai.

Kanados Montreale įvykusiame Amerikos psichologų draugijos metiniame suvažiavime dalyvavo virš tūkstančio profesorų, kurių tarpe buvo septyni lietuviai. Vieną simpoziumą pravedė Ina Užgiriėnė iš Clark universiteto. Pranešimus padarė: Algimantas Simkonis iš Mis-souri, Lucija Baskauskas iš Kalifornijos ir Vytautas Bieliauskas iš Xavier u-to.

Įdomus klausimas: ar blogas lietuvis gali pasidaryti geru amerikonu?

Su rudeniui ateis - praeis visa eilė mūsų veiksmų suvažiavimų, bet iš anksto galima numatyti, kad jie vyks po tuo pačiu ženklu, kuriuo vyko ir praėjusieji. Būtent: Kas nežinojo - dirbo; Kas žinojo - nedirbo; Kas galėjo - nenorėjo;

Kas nežinojo - dirbo; Kas žinojo - nedirbo; Kas galėjo - nenorėjo; Kas norėjo - negalėjo.

Australija ir Naujoji Zelandija nusprendė papūsti kai kurių valstybių jau pūstą dūdą, kad būtų didesnis balsas, ir pripažinti Lietuvos inkorporavimą Sovietijon. Tuo dar syki pasitvirtino prof. M. Biržiškos nuomonė, kad lietuviams nėra ko kita-taučiais atsідėti ir visą tautos išva-davimo darbą atlikti patiems. Aus-

Prano Ožinsko nuotraukoje nepaprastas argentiniečių subuvimas. Viduryje su akordeonu savo giminų aplankyti atvykęs Lietuvos dramos, TV ir filmų aktorius Vladas Žirgulis ir grupė argentiniečių, kuriems surengtos išleistuvės, keliaujant į Lietuvą.

tralijos premjero Whitlam pavarde pasinaudojęs, vienas lietuvis sukūrė eilėraščių: I'm glad I'm a Lithuanian, I'm happy I am free, I wish I was a big dog, And Whitlam was a tree.

Į lietuvių krikščionių demokratų sąjungos tarybos posėdį Chicagoje atvyko 21 narys, jų tarpe inžinierius A. Venskų su žmona iš Paryžiaus. Pirmininkavo Vladas Šoliūnas. VLIKe sąjungą atstovauja Pr. Vainauskas ir A. Ruzgaitis. Svarstyta įstoti į ALTą, bet nepritarta. Sąjungai rūpi pastatyti paminklas prelatui kun. M. Krupavičiui ir išleisti jo biografiją. Ji leidžia neperiodinį žurnalą Tėvynės sargas. Sakoma, yra parašyta anglų kalba sąjungos istorija ir planuojama ją išleisti. Sąjunga turinti kibirę su Lietuvių fronto bičiuliais, kurie siekia, kaip sąjunga, kalbėti "katalikų" vardu.

Kent universitete telkiamas lituanistikos archyvas, sakoma, jau turis 7,000 leidinių, jų skaičiuje 47-ių mūsų laikraščių pilni komplektai ir apie 600 įrištų metinių. Universitete veikia šeši lietuvių kalbos kursai, kurių pamokos sudaro 21 valandą per semestrą. Norima sudaryti \$50,000 stipendijų fondas (Lithuanian Fellowship Fund), kuris teiktų \$2,000-\$3,000 vienkartinę pašalpas lietuvių kilmės akademikams, rašantiems disertacijas lituanistinėmis temomis.

Raudonajai armijai artėjant prie Vilniaus 1944 m., lenkų pogrindis sumanė antrą "peovikiją", norint užbėgti raudonarmiečiams už akių ir prisistatyti Lietuvos sostinės savininkais. Po kovų liepos 7-13, vokiečiai apleido Vilnių, ir įžygiavęs raudonarmiečių vadas generolas Gladyšovas net "atsidėjo" kai kuriems lenkų partizanams medaliais už talką. Bet vėliau Maskva įsakė lenkų vadą "Wilk" (pulkininką Krzyżanowski) areštuoti ir prisiųsti Maskvon. Taip Vilnius grįžo sovietinei Lietuvai.

Mūsų draugijų gyvenimas margas. Philadelphios lietuviai, sakoma, užlaiko šešetą draugijinių klubų

ir tris parapijas. Muzikalis klubas rūpinasi ateitimi, nes reikalingas naujų žmonių ir naujų kapitalų remontui. Worcesterio lietuviai, nuo gaisro praradę sėkmingai veikusį Maironio parką, telkia kapitalus atsistatyti dar puikiau. Phoenix, Arizonoje, veikia lietuvių klubas, turėjęs šimto tūkstančių turtą, užsidarė, paaukodamas šimtinę BALFui, o viską kitą įvairioms amerikiečių organizacijoms.

Rugsėjo 20 suėjo dvidešimts metų mirties Stasio E. Vitaičio, kuris 1920-1938 m. redagavo SLA organą Tėvynę, o 1938-1940 Vienybę. Be to, parašė apysaką "Gyvenimo dumble".

Altiečiai retai prisimena, kad vienu pakurstytojų sudaryti ALTą buvo editorialas Vienybėje (1940 m. liepos mėn.), pareiškęs: "Turime turėti vieną stiprią organizaciją, kuri mobilizuotų mūsų išdraikytas pajėgas ir vadovautų pastangoms padėti išvaduoti Lietuvą".

Daugiausia amerikiečių latvių iniciatyva sukurtoji Association for the Advancement of Baltic Studies, kuriai priklauso lietuviai ir estai, pasiprašė priimti ją talkininke amerikiečių draugijai American Association for the Advancement of Slavic Studies.

Amerikiečių šachmatų federacijos organas Chess Life and Review prisimena rungtynes, suruoštas latvių Kemerio mieste 1937 m. vasarą. Tarp kitų meistrų, dalyvavo garsusis Alechinas ir Lietuvos V. Mikėnas. Įdomu, kad Alechinas pralošė Mikėnui. Jų žaidimą žurnalas ir išspausdina. Mikėnas lošė juodais. Straipsnį amerikiečių žurnalui pateikė estas žurnalistas Povilas Tamm, kuris New Yorke leidžia estų kalba šachmatininkų žurnalą Eesti Male.

510 Rochesterio lietuvių parapijos narių buvo apklausinėti, ar norėtų bažnyčią perkelti į "šviesesnę" apylinkę - 230 susilaikė, 167 pritarė, 101 pasisakė prieš.

Latvių Mokslo akademija ruošia trijų tomų Rygos miesto istoriją.

Grižau į gimtinę. . .

Atkelta iš 1 psl.

apžiūrėti Vilnių, kurio dar iki šiol niekada nebuvo tekę matyti, bet mano visas kelionės tikslas yra aplankyti tas vietas, tuos namus (jei jie dar tebestovi), kur aš mažytė augau. Na, ir, žinoma, noriu pamatyti, kur mano giminės gyvena.

Susitariame kad rytoj 11 val. eisiu į kultūrinių ryšių komitetą pas Vytautą Kazakevičių prašyti leidimo iš Vilniaus išvažiuoti. Nors mano Mamytė niekada nebuvo jo sutikus, tačiau jie pasikeisdavo knygomis ir laiškais. Po jos mirties, mes su Tėveliu tęsėme draugystę ir knygų mainą. Buvau aš Kazakevičiaus užtikrinta, kad, jei atvažiuočiau kada į Lietuvą, jis man padėtų. Taip pat sutariame su dėdėmis, kad poryt atvažiuos mano pusbroliu Stasiu su savo mašina manęs paimti į Kauną pas Dėdę Balį - o iš ten jau darysime ekskursijas. Žinoma, viskas pareis nuo leidimo. . . .

Dar šią pačią dieną išeinu pasivaikščioti po Vilnių su Dale, nes ji netrukus turi grįžti namo į Kapsuką. Ji labai miela, ir mes, nors tik pirmą kartą susitikusios, šnekučiuojamės kaip senos draugės. Su Zinute susitariame vėliau susitikti pas mane - tiek mums dar reikia pasikalbėti. . . O dėdės irgi žada dar pas mane vėliau šį vakarą sugrįžti su mano pussesere Laimute, kuri gyvena su šeima už Vilniaus Karoliniškiu rajone.

Su Dale Samuoliene prie viešbučio.

Vaikštome su Dalė po siauras seno Vilniaus gatveles. . . man tai primena Madrido senąjį miesto kvartalą, kurį esu lankiusi. Pareiškiu norą žvilgtelti į bažnyčias. Pastebiu, kad gana daug žmonių klūpo prie altoriaus, su rožančiais meldžiasi. Nors dauguma jų senesnieji, tarp jų yra ir jaunimo. Vėliau man parodo ir ateistų centrą. Ne visos bažnyčios uždarytos ar išgriautos. Jos gražios, išpuoštos. Labai noriu aplankyti ir Aušros Vartus, apie kuriuos tiek daug esu skaičiusi. Deja, šiandieną ten vyksta remontas, ir koplyčia uždaryta.

Užiname į vadinamą "dolerinę krautuveną", kurioje tikrai turistai gali pirkti už užsienio valiutą ar keliautojų čekius. Apžiūrime moteriškus drabužius. Liūdna. Suknelės, kurios gal \$10-\$12 kainuotų Amerikoje, čia \$40-\$45, be ypatingo stiliaus ir iš "taip sau" medžiagos. Geriausias moterim pirkinys - tai kostiumai su kelnėmis, bet ir jų kainos nemažos. Batai neblogi, bet irgi gana brangūs - apie \$40. (Vėliau sužinau, kad yra ir labai pigių batų, bet, kad antrą dieną pėdas "atsiskis-4.

Mano kambaryje su Nele Dauguvietiene ir dėdėmis Stasiu ir Balii.

ria"). Geri pirkiniai yra televizija, foto aparatai, stiklai. Gintaro labai mažas pasirinkimas. Yra dar saldainių, ir viena dėžutė kaviaro, kurią nuperku savo darbo viršininkei pagal jos "užsakymą". Suprantu, kad dabar pats turistų sezonas, ir, be abejo, jau daug geresnių prekių yra išpirkta.

Gatvėje tiesiog minios žmonių - mat, oras šiltas, saulėtas ir, atrodo, daug kas šiaip sau "spaceruoja". Žmonės gražiai ir madingai apsirendę - spėju, kad dauguma jų arba pasisiūva drabužius ar gauna iš giminių Amerikoje. Mums einant, užkliūdo mane toks vyras ir piktai pasižiūri. "Atsiprašau", jam sakau nusišypsodama. Jo atsakymas - visa eilė man nesuprantamų ir aiškiai nelabai palankių rusiškų žodžių. Vilniaus rusai man iš pirmo žvilgsnio atrodė ne tokie, kaip Leningrado. Bet juk ar galima padaryti sprendimą iš keleto momentų gatvėje? Prisimenu, kad daug žmonių man yra sakę, kad mes New Yorko gyventojai nedraugiški ir nemandagūs.

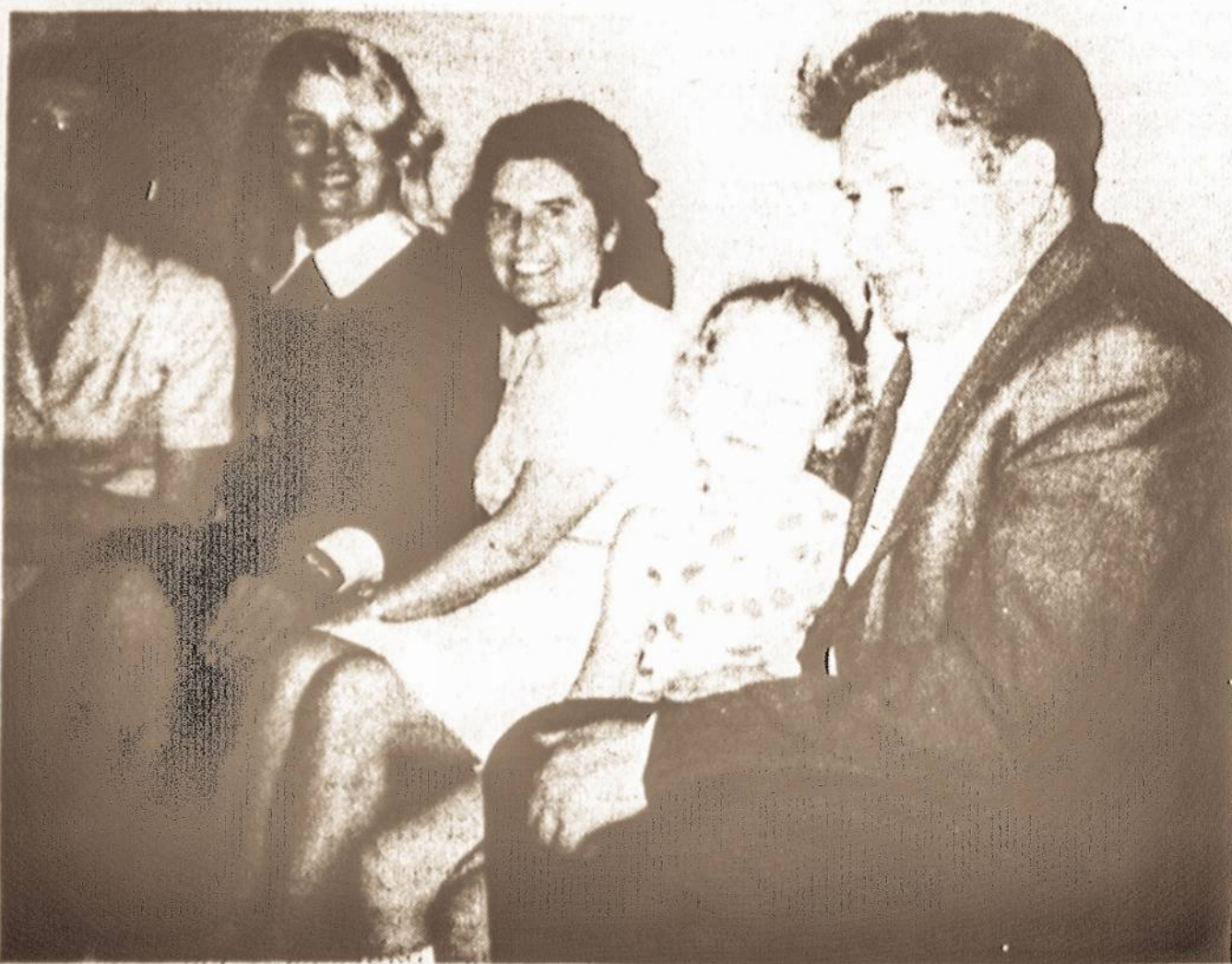
Palydi Dalė mane atgal į viešbutį ir atsiveikiname. Sako, norėtų Ameriką aplankyti kada nors, ir

nutariame, kad jau tikrai dar teks mums pasimatyti. Dar prieš grįždama į kambarį, nusiperku atvirukų ir pašte ženklų - nors juos tenka išsiųsti tik paskutinę viešnagės dieną.

Ateina Zinutė ir atneša man visą glėbį "lauktuvių" - tai užkandžiai

Prie Vilniaus TV namų su filmų gamintoja Zinute Janulevičiūte ir pusbroliu Stasiu.

Viešbučio kambaryje su pussesere Laimute, Zinute Janulevičiūte, dukterėčia Ingrida ir pusbroliu Juozu.

Pradėjo darbą 29-oji Jungt. Tautų sesija

Atkelta iš 1 psl.

Palestina susiję klausimai būdavo diskutuojami viename bendrame Vid. Rytų klausime. Toliau eina įvykiai Kipro šaloje. Tiedu klausimai, manoma, čia užims daugiausia vietos. Lauktina karštų diskusijų ir dėl pernai pradėtos sovietų ir kinų akcijos (Šiaurės Korėjos vardu), kad būtų panaikinta JT karinė vadovybė. Nusiginklavimo srityje šiemet naujiena - Irano pasiūlymas, kad Asamblėja apsvarstytų ir nutartų Viduriniuose Rytuose nelaikyti atominių ginklų.

Šalia politinių ir karinių klausimų, Generalinės Asamblėjos darbotvarkėje yra nemažai ir socialinių bei kultūrinių reikalų, kuriais teks rūpintis atitinkamiems sesijos komitetams. Viename tokių komitetų, būtent, humanitarinių, kultūrinių ir socialinių reikalų, darbuosis ir lietuvis. Tai Vytautas Zenkevičius, Lietuvos TSR užsienio reikalų ministro pavaduotojas, jau ketvirtus metus iš eilės atvyksta į Jungtinių Tautų sesijas. Jo pareigos TSRS delegacijos sąrašė nurodytos kaip "adviser".

nuo jos Mamytės, kad "badu nenuimirčiau"! Yra ir dėžė saldainių "Paukščių Pienas", tai, be abejonės, skaniausias šokoladas, kokį kada

nors esu valgiusi. Kalbame apie viską, viską - ir negalime atsistebėti, kad jaučiamės taip, iš pat pirmo karto, artimos. . . .

Po kiek laiko sugrįžta dėdės ir su jais - mano pusseserė Laimutė, jos vyras Juozas ir mažytė mano dukterėčia Ingrida. Jie tokie artimi, tokie mieli. . . Kaip aš jaučiuosi laiminga, turėdama tokius puikius gimines! Ir mano mažas kamarėlis, rodos, trykšta džiaugsmu.

Atsiskirime jau gana vėlai ir pirmą kartą jau pradėdau jausti nuovargį. . . Bet dar paskambinu telefonistei ir užsakau Ameriką. Noriu su Tėveliu pakalbėti, sužinoti, kad viskas namie tvarkoje. Telefonistė man praneša kas bus gerai, sekantį vakarą galėsiu su juo šnekėti. Jau esu nusprendus, kad, jei Tėvelis sveikas, prašysiu, kad man leistų šitą stebuklingą viešangę pratęsti nors keletu dienų ilgiau, nes tu penkių nepakaks.

(Bus daugiau)

VIENYBĖ, 1974 m. rugėjo 27 d.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Kongresmanas Robert Hanrahan, Amerikos lietuviams šiuo metu geriausiai pažįstamas Atstovų Rūmų narys, kuris daugiausia iš Amerikos pareigūnų rūpinasi Simo Kudirkos ir jos motinos atvažiavimu į JAV. Jam neseniai buvo suteiktas JAV Lietuvių Bendruomenės garbės nario vardas.

Amerikos lietuvis, daktaras Jurgis Wiltrakis, iš St. Charles, Illinois, yra išrinktas Amerikos karo veteranų vyriausiu gydytoju. Jo žinioje bus 1,800,000 Amerikos karo veteranų. Dr. Wiltrakis yra armijos rezervu karininkas, ir turi pulkininko laipsnį.

Prov. dr. Vytautas Vardys iš Norman, Okla., Chicagoje dalyvavo politinių mokslų specialistų suvažiavime, Conrad Hilton viešbutyje. Rugsėjo 2 d. Prof. V. Vardys skaitė specialų pranešimą konferencijos dalyviams.

Antanina Repšienė, ilgametė Melrose Parko lituanistinės mokyklos vedėja ir mokytoja, nuo šių metų mokslo pradžios perėjo dirbti į Cicero aukštesniąją lituanistinę mokyklą. Cicero aukštesniojoje lituanistinėje mokykloje mokslas prasidėjo rugsėjo 7 dieną.

Aleksandro Kutkaus, buvusio Lietuvos operos solisto penkerių metų mirties sukakties paminėjimą specialus komitetas iš muzikų ir visuomenininkų rengia lapkričio 10 d. Jaunimo centre su paskaita ir menine dalimi.

Vincas Popeliučka [kairėje] iš Melburno, Australijos, apie 2 mėnesius praleido Š. Amerikoje. Jis buvo Kanados Lietuvių Dienoje Winnipege, aplankė ir JAV lietuvių kolonijas. Nuotraukoje jis matomas Union Pier, Mich., lietuvių kurortiniame miestelyje, kur vasaros mėnesių savaitgaliais susirinkdavo tūkstančiai Chicagos ir kitų vietovių lietuvių pramogauti. Kairėje buvęs Bostono ir Chicagos šachmatų meistras Povilas Tautvaišas. Popeliučka darbuojasi Australijos lietuvių katalikų laikraštyje *Tėviškės Aidai*.

Edv. Šulaičio nuotraukas

VIENYBĖ, 1974 m. rugsėjo 27 d.

Prof. Stepono Kolupailos 10 metų mirties sukaktuves paminėjo Akademini skautų sąjūdis rugsėjo 22 d. Jaunimo centre, pristatydamas ką tik iš spaudos išėjusią knygą apie velionį. Ją paruošė du buvę velionio mokiniai dr. Jurgis Gimbutas ir inž. J. V. Danys. Knyga pavadinta "Steponas Kolupaila", 464 psl.

Knygos pristatyme dalyvavo apie 200 asmenų, jų tarpe prof. Kolupailos našlė ir artimi giminės. Paskaitą apie prof. Kolupailą skaitė iš New Haven, Conn., atvykęs dr. Henrikas Lukaševičius. Prelegentas nušvietė velionio nuopelnus lietuvių visuomenei ir Lietuvos mokslui.

Lietuvių Klubas, veikęs šiaurinėje Chicagoje nuo 1925 m. ir chigagiečiams pažįstamas kaip Humboldt Park Lietuvių Klubas, rugsėjo 11 d. turėjo paskutinį savo susirinkimą ir nutarė likviduotis. Klubas beveik per penkiasdešimt metų jungė šiaurinės Chicagos lietuvius, teikdamas jiems moralinę ir materialinę pagalbą, dalyvaudamas lietuviškoje veikloje. Per pastaruosius metus labai išretėjo Klubo narių skaičius, mirė net 20 narių. Klube belikę 24 nariai, kurie visi dalyvavo ir paskutiniame susirinkime. Klubo kasos pinigai padalinti nariams ir spaudai su ALTu. Iš \$560 nariams tenka po 15 dol. (viso jiems \$360) ir \$200 paskirta laikraščiams ir ALTui.

Alvydas Vasaitis iš Cicero, kuris yra vienas iš žymiausių jaunųjų lietuvių muzikų Amerikoje, skambina dail. Adomo Varno pagerbime Chicagoje. Neseniai jis sukūrė lietuvišką šeimą su pasižymėjusia jauniuko veikeja V. Ruibyte.

Antanas Stelmokas su savo talkininku groja viename Union Pier, Mich., lietuvių renginyje. Ten į lietuvių išgytą salę vasaros mėnesiais kiekvieną šeštadienio vakarą sugužėdavo šimtai lietuvių, kurie, pabėgę iš miestų, čia smagiai leisdavo laiką.

Kultūros Tarybos laiškas

Naujai sudarytoji JAV LB kultūros taryba, kurios sąstatas jau paskelbtas laikraščiuose, yra pasižyusi paruošti plačios apimties kultūrinės veiklos planą.

Kad toks planas apimtų visas mūsų kultūrinio gyvenimo apraiškas, objektus ir asmenis, pirmiausia reikia sudaryti atitinkamą projektą, kurį išanalizavus ir išdiskutavus, bus įmanoma paruošti ir patį planą.

Sį planą norima vykdyti sistemingai, per keliolika metų, kiekvienais metais skiriant atitinkamą sumą lėšų, angažuojant numatytiems kultūriniam projektam tinkamus asmenis ir atliekant kitus numatytus uždavinius. Tokiam kultūrinės veiklos projektui sudaryti yra reikalinga visos išeivijos talka, atviras klausimo nagrinėjimas ir kuo platesnis mūsų kultūriname gyvenime dalyvaujančių asmenų pritarimas. Todėl maloniai kreipiuos į visus, prašydamas atsakyti į čia pateikiamus 4 klausimus:

1. Kas, Jūsų nuomone, turi būti daroma praktinėje kultūrinėje veikloje, kokie kultūriniai uždaviniai pirmiausia sprendžiami, kokios kultūrinės sritys (muzika, teatras, dailė, literatūra etc.) ypatingai iškeliamos ir kokios kultūrinės aktualijos turėtų dominuoti mūsų kultūrinę kasdienybę? (t. y. konkreti kultūrinė veikla).

2. Kokie kultūriniai projektai, Jūsų nuomone, yra skubiai vykdytini, keliant mūsų kultūrinę pažangą teoretinėje plotmėje? Kokie asmenys (mokslininkai, menininkai, rašytojai, visuomenininkai etc. - nurodykit pavardėmis) ir kokiems darbams turėtų būti angažuojami? Kokie moksliniai, meniniai, kalbiniai, literatūriniai etc., projektai turi būti įvykdyti ir kaip greit? Pabandykit nustatyti mūsų kultūrinės veiklos darbų prioritetą ir jį pagrįskit, jei įmanoma.

3. Ar, Jūsų nuomone, mūsų kultūrinė veikla turi reikštis a) tik savosios išeivijos tarpe, keliant tautinį-lituanistinį momentą, b) derintis apskritai prie Lietuvos kultūrinės raidos, pabrėžiant jos lietuviškumo pradą ar c) eiti į kitas tautas, į tarptautinį forumą, akcentuojant

daugiau propagandinį mūsų kultūros aspektą?

4. Kuo ir kaip Jūs pats, jei būtumėt paprašytas, galėtumėt prisidėti prie mūsų kultūrinės veiklos pagyvimo, pagerinimo ir praturtinimo, idant visi bendromis pastangomis suteiktume mūsų gyvenimui egzilių istorinį įsiprasminimą?

Jūsų patarimų, sumanymų, siūlymų ir sugestijų lauksim iki spalio 31. Atsakymus malonėkit siųsti šiuo adresu: **Anatolijus Kairys, 8457 S. Pulaski Rd., Chicago, Ill. 60652.**

Anatolijus Kairys
JAV LB Kultūros Tarybos
pirmininkas

Lituanicos skautų tuntas, vadovaujamas sktn. Sigito Miknaičio, su eile talkininkų darbuojasi, ruošdami programą savo sukaktuviniam parengimui, kuris įvyks lapkričio 9 d. Jaunimo centre. Tuntas šiame mini savo 25 metų sukaktį.

Prof. dr. Jonas Puzinas, anksčiau ilgus metus gyvenęs Philadelphiaje ir paskui New Yorke, atsikėlė į Chicago. Pradedama įjungti į vietos lietuvių kultūrinę veiklą.

Giedrės Gudauskienės muzikos kūrinų rečitalį spalio 20 d. 3 val. Jaunimo centre rengia Gydytojų Draugijos Pagalbinis moterų vietas. Gudauskienės kūrinis atliks iš Los Angeles atvykusi pianistė Raimonda Apeikytė, solistė Birutė Reivydaitė-Dabšienė, solistas Rimtautas Dabšys, chigagiečiai solistė Jantina Salnienė ir dramos aktorius Leonas Barauskas. Kompozitorė Giedrė Gudauskienė (Nasvytytė) anksčiau yra gyvenusi Chicagoje ir ten mokslinusi. Ji dabar gyvena Kalifornijoje, kur yra turėjusi savo rečitalių. Yra išleidusi eilę muzikos leidinių. Du leidiniai dabar paruošti spaudai. Jos muzika šiltai publikos sutinkama.

Poetei Liūnei Sutemai paskirta dešimtoji Vinco Krėvės vardo literatūrinė premija už poezijos knygą "Badmetis". Poetė yra poeto Henriko Nagio sesuo ir rašytojo Mariaus Katiliškio žmona.

Siu metų vasarą - liepos 8 - rugpiūčio 18 dienomis Vilniaus universitete buvo surengti lituanistikos kursai už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių jaunimui, kurio tarpe buvo atstovų iš Australijos, JAV, Kanados, Kolumbijos ir abiejų Vokietijų.

Šešios savaitės, didelis kraitis...

Po senoviškais skliautais - studentiškas šurmuly ir laukimo rimtis.

Tuojau pasirodys rektorius.

Eina jis, eina su juo profesorių ir svečių palyda. Sėdasi visi aplink didelį, iškilmingą stalą. Tie, kurie mokėsi čia, ir tie, kurie mokė. Nuo sienų mįslingai žvelgia Zodiako ženklai.

Akimirka, kurią įsimins, manau, ir jie, -išeivių sūnūs ir dukros, čia susirinkę užbaigti savojo šešių savaičių semestro. Lietuvių kalbos kursai į Vilniaus universitetą, kaip ir praėjusią vasarą, sukvieta gražų būrį išeivijos jaunimo, buvo jiems rimtos mokslo dienos, o daugeliui ir pirmoji tikra pažintis su tėvų žeme.

Šešios savaitės, po dvi paskaitas kasdien. Nedaug ir kartu nepaprastai daug. Dviem dešimtims kursų klausytojų universitetas nepagalėjo bemaž tokio pat pulko profesorių ir docentų - žinomiausių lietuvių kalbos tyrinėtojų (prof. dr. V. Mažiulis, prof. dr. Z. Zinkevičius, prof. dr. J. Palionis, doc. J. Balkevičius, doc. J. Pikėlingis, doc. J. Žukauskaitė, doc. A. Pupkis), literatūros, tautosakos specialistų (akad. K. Korsakas, doc. V. Areška, doc. dr. D. Sauka), Lietuvos istorijos ir geografijos žinovų (prof. dr. J. Jurginis, prof. dr. Č. Kudaba), kultūros, meno specialistų (doc. E. Vladimiro-

vas, nusipelnęs meno veikėjas P. Gudynas ir kt.). Gėlėmis ir nuoširdžiu žodžiu kursų klausytojai dėkoja pamėgtiems dėstytojams, pasakoja rektoriumi prof. J. Kubiliui, ką sugebėjo pasisemti iš kursų programos, vienas po kitos dalijasi asmeniškais viešnagės Lietuvoje patyrimais.

Kursų vadovas prodekanas J. Balkevičius pajuokauja: jo globotiniai laiką paskutinį žodini egzaminą. Iš tiesų, labai panašu. Niekas čia nerašys pažymių, bet kolegoms gaudo kiekvieną kalbančiojo žodį, plojimais paremia gražiai išsakytą padėką universitetui, meilę tėvų šaliai, pagarbą jos žmonėms. Gramatika ir sintaksė, oratoriški gabumai ir tarties niuansai, pagaliau gyvenimiškoji patirtis ir kultūrinis išprusimas - viskas susipina į spalvingą pynę, kurios miela klausytis, kurią įdomu stebėti.

Universiteto lituanistai sutartinai sakė: šiemetiniai kursų klausytojai geriau moka lietuviškai, o be to, įvairiapusiškesnių interesu, draugiškesni ir linksmesni, energingesni ir smalsesni. Popietėmis, kurios paprastai buvo skiriamos ekskursijoms po Vilniaus muziejus, susitikimams kultūros, mokslo įstaigose, jie apiberdavo pašnekovus gausybę klausimų, jiems viskas buvo įdomu, svarbu, žinotina. Restauruojamame Vilniaus senamiestyje, Lietuvos Kultūros ar

Lituanistikos kursų dalyviai su dėstytojais ir rektorium.

Kai kurių studentų atsiliepimai

Išvažiuojame visokeriopai praturtėje, išvažiuojame su dar gilesne meile savo tėvų kraštui ir jo žmonėms. Mes prisiminsime ilgus metus Trakų garbingą pilį, Čiurlonio muziejų ir nuoširdžius "Sešupės" kolūkiečius.

Kursai davė daug naudos, žymiai papildė mūsų žinias. Linkime, kad ir kiti galėtų išmokti to, ko mes išmokome, grožėtis tuo, kuo mes grožėjomės.

*Grupės seniūnė
DANUTĖ JANUTIENĖ,
JAV, San Francisco, Cal.*

Leiskite padėkoti Universiteto rektoriumi, profesoriams ir visiems, mus globojusiems žmonėms už karališkas sąlygas susipažinti su tėvų kraštu.

*ANTANAS DAMBRIŪNAS,
JAV, Washington, D. C.*

Aš greit būsiu Bostone, Amerikoje, bet mano širdis bus Vilniuje. Ir dar aš norėčiau - kad visi žmonės būtų dėkingi...

*PERKŪNAS KRUKONIS,
JAV, Boston, Mass.*

Tęsiama 7 psl.

Užsienio reikalų ministerijose, Etnografijos muziejuje ar Paveikslų galerijoje, susitikimuose su Lietuvos kinematografininkais, rašytojais, kompozitoriais, su švietimo ar sveikatos apsaugos darbuotojais jie krovėsi naujų žinių ir emocijų kraiti.

Atmintina liks popietė "Gimtojo krašto" redakcijoje. Rodos "Gimtojo krašto" patalpose dar nėra lankęsi vienu kartu tiek daug savaitraščio gerbėjų, esančių ir būsimų skaitytojų. Iš Jungtinių Valstijų, Kanados, Kolumbijos, Australijos ir iš netolimų kraštų - iš Vokietijos Federatyvinės Respublikos ir Vokietijos Demokratinės Respublikos.

Susitikime dalyvavę Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviams komiteto pirmininko pavaduotojai V. Kazakevičius ir F. Kauzonas, "Gimtojo krašto" redakcinės kolegijos nariai - ekonomistas akademikas K. Meškauskas ir rašytojas J. Būtėnas, redakcijos žurnalistai, pasakodami svečiams apie savaitraštį, neapsiribojo laikraščio kasdienybe, sumanymais, problemomis. Svečiai domėjosi Gimtuoju kraštu ir visa Lietuva. Daugiausia klausimų teko prof. K. Meškauskui, kalbėjusiam apie Lietuvos dabartį, perspektyvas, ir V. Kazakevičiui, tarusiam žodį apie Tarybų Lietuvos kultūrinius ryšius su išeivija.

Juokavome, kad pokalbis tapo globaliniu.

Universiteto svečias profesorius iš JAV A. Avižienis prašomas pabūti kursų inspektoriumi, jam suteikiama garbė tarti lemiamą žodį.

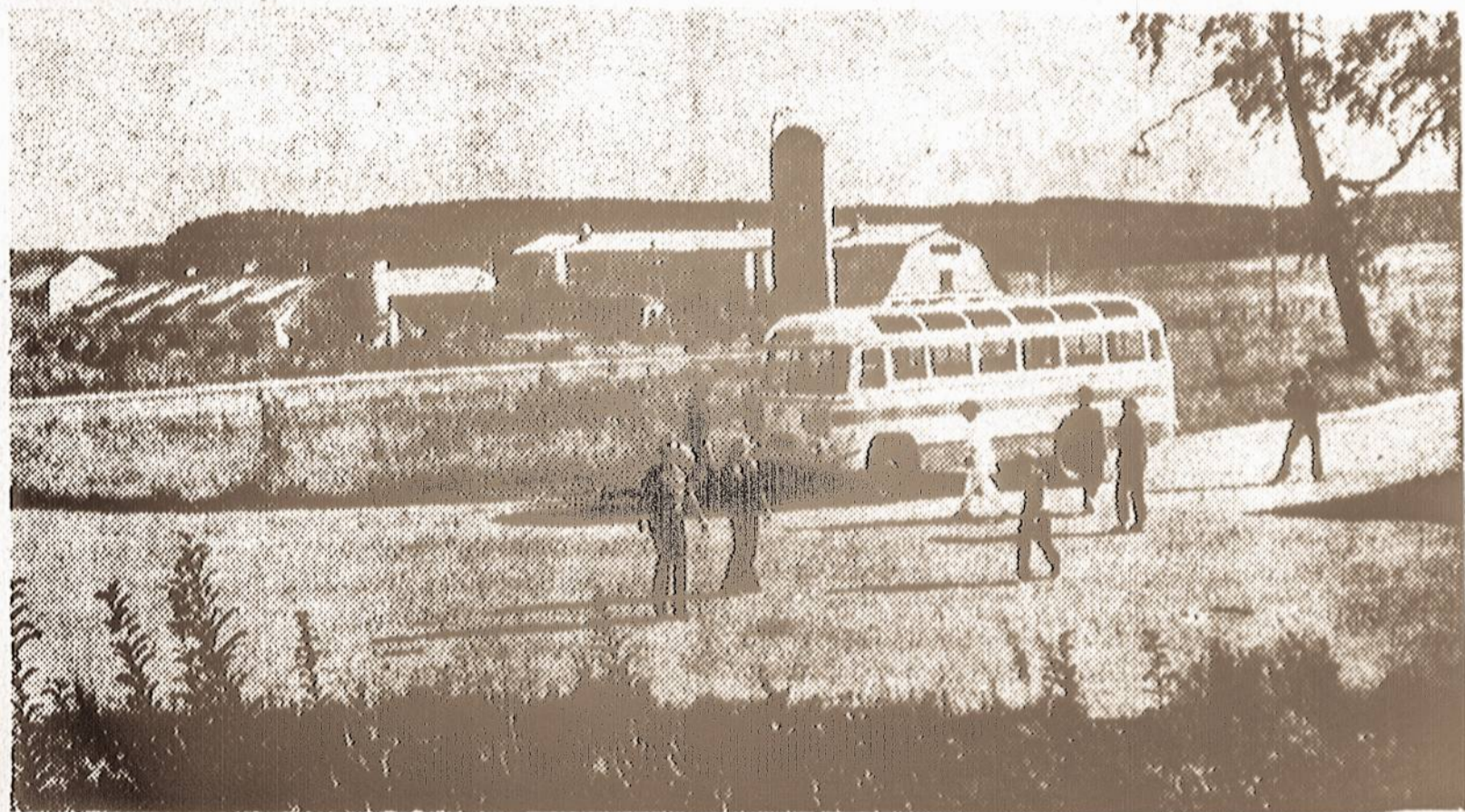
Egzaminas sėkmingai išlaikytas. Rektorius kiekvienam kursų klausytojui įteikia pažymėjimą, neužmiršdamas nė paties jauniausio - vienuolikmečio detroitieško Arūno Keblio, kartu su mama poete Vitalija Bogutaite ištvėringai ėjusio mokslus...

Sveikinimai, gėlės, dar kartą padėkos žodžiai. Prisiekusių sportininkų vardu washingtonietis A. Dambriūnas profesoriumi J. Kubiliui įteikia marškinėlius su Vilniaus universitetui pagerbti skirta emblema. Skamba "Ilgiausių metų" rektoriumi, skamba universiteto garbei "Gaudeamus igitur".

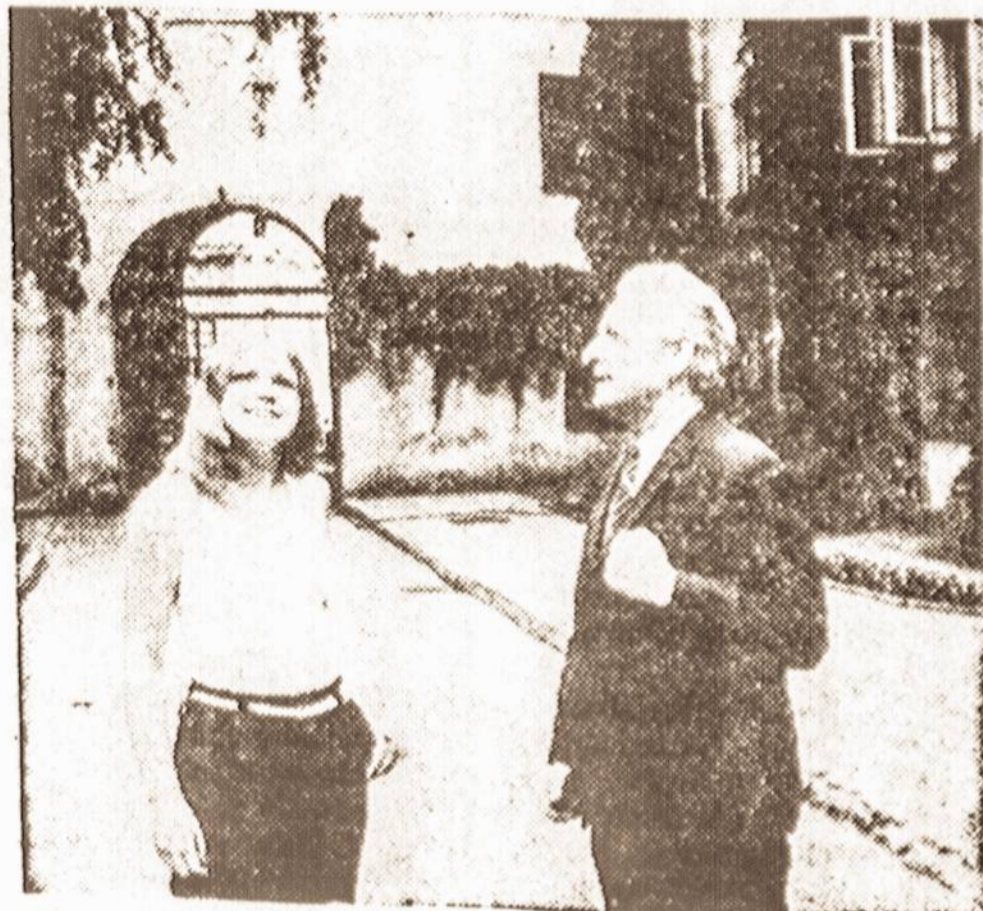
... Ir po tradicinės "Eisim, broleliai..." dar ilgai bus sunku išsiskirti, atsisveikinti, užbaigti neužbaigtą pokalbį. Po šešių savaičių, per kurias pasijausta lyg namie, jie staiga vėl tapo tik svečiai...

Vilius Baltrėnas

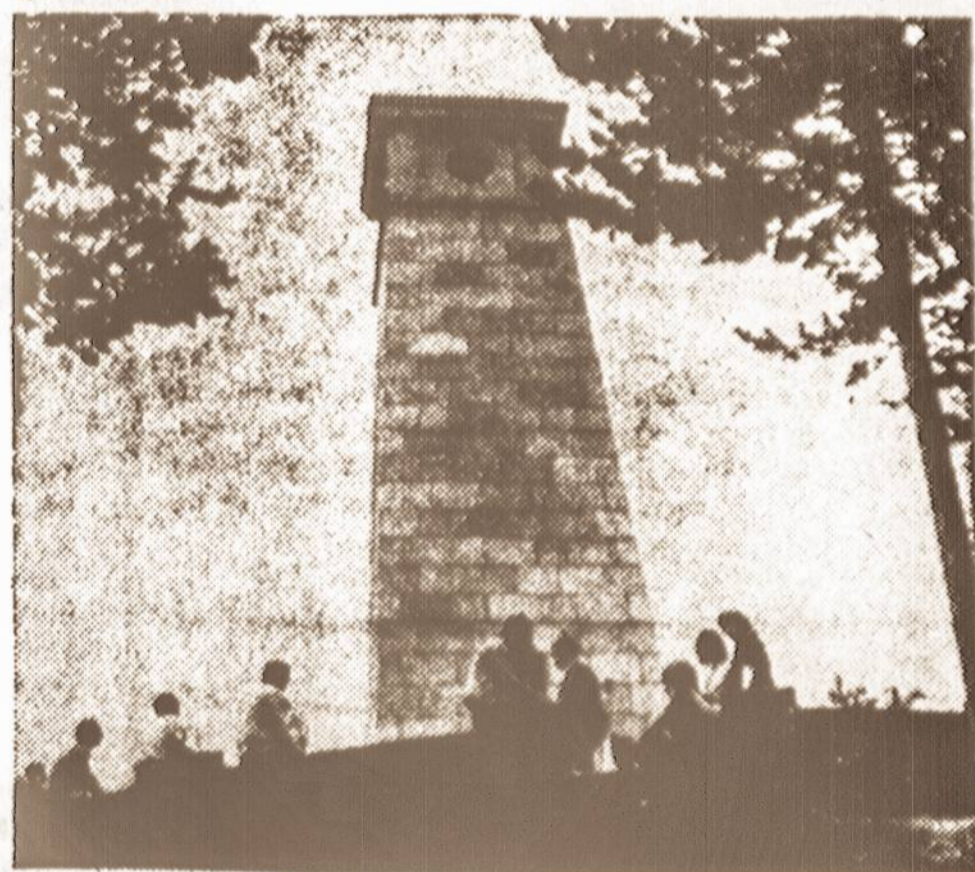
VIENYBĖ, 1974 m. rugsėjo 27 d.

Šio puslapio nuotraukose pavaizduotas užsienio lietuvių jaunimo gyvenimas ir darbą Lietuvoje. Viršuje kairėje - paskaitų salė; antra nuotrauka kairėje - vaizdelis iš išvykos autobusu į kolūkį.

Sarbievijaus kiemas - filologų kiemas, - sako doc. J. Balkevičius chicagietei Danutei Radzevičiūtei.

Anykščiuose, kur ūsisi Jonas Biliūnas. . .

KAI KURIŲ STUDENTŲ ATSILIEPIMAI

Lietuva - gražiausias kraštas pasaulyje. Tikiuosi, kad vėl galėsime susitikti čia, Lietuvoje.

PETRAS VASKYS,
JAV, Philadelphia, Pa.

Dabar mūsų sapnus pakeitė realus vaizdas, realūs žmonės, tikras gyvenimas. Aš nenoriu dėkoti. Nenoriu, kad tai virstų fraze. Aš sakau: esu laimingas!

EDVARDAS DRESLERIS,
Miunchen, Vokietija

Lietuva tikrai išigijo vieną draugą - mane.

MARIUS DRESLERIS,
Miunchen, Vokietija

Jūs mane vaizduojatės kaip keistą paukštį iš Pietų Amerikos. O aš ten, Kolumbijoje, esu keistas paukštis lietuvis. Dabar aš būsiu dar keistesnis paukštis. Ir už tai mano nuoširdus aciu!

ANTANAS MOCKUS,
Bogota, Kolumbija

Didysis prizas - kauniečiams

Latvijos uostamiestyje Liepojoje įvyko tradicinis estradinės muzikos festivalis "Liepojos gintaras". Jame dalyvavo dvidešimt saviveiklinių ansamblių iš Maskvos, Baltarusijos, Gruzijos ir Pabaltijo.

Didysis festivalio prizas atiteko Kauno šiluminių tinklų vokaliniam-instrumentiniam ansamblui.

Tai šeštas Lietuvos kolektyvas per visą "Liepojos gintaro" istoriją, iškovojęs pagrindinį prizą.

VIENYBĖ, 1974 m. rugsėjo 27 d.

Vilnius. - Vilniaus universiteto studentų ansamblis, dainininkai ir šokėjai, devynias dienas viešėjo Austrijoje. Koncertą pradėjo Salzburge, o jį tęsė Burgenland keliose vietose, tarptautiniam folkloro festivaly. Buvo parodytas grynas lietuviškasis tautinis folkloras.

Lietuvoje pagamintas milijoninis magnetofonas

Milijoninį patobulinto modelio magnetofoną "Daina" pagamintą Vilniuje "Elfos" gamybinio susivienijimo pagrindinėje gamykloje Lietuvoje iškilmingai sutiko.

Siame modelyje visos elektroninės lempos pakeistos tranzistoriais, kurie leido žymiai sumažinti magnetofono svorį, elektros suvartojimą. Supaprastintas ir magnetofono valdymas, pagerinta išvaizda, trečdaliu prailgintas tarnavimo laikas. Be to, šiuo magnetofonu galima įrašinėti dviem greičiais: devynių ir dviejų centimetrų per sekundę. Tai leidžia užrašyti ne tik muziką, bet ir tekstus. Ypač plačiai šis magnetofonas taikomas aklųjų mokymo įstaigoje.

Dabar Lietuvos konstruktoriai kuria dar vieną magnetofoną, kuriuo bus galima daryti stereofoninius įrašus keturiais takeliais. Jo serijinę gamybą gamykla pradės ateinančiais metais.

Lietuvos Valstybinės filharmonijos nusipelnęs kamerinis orkestras, vadovaujamas Lietuvos liaudies artisto S. Sondeckio, pradėjo gastroles tolimuosiuose rytuose. Programoje ir daug Lietuvos kompozitorių kūrinių.

Už tų vartų - Lietuvos praeitis. Lankome Tėviškės muziejų Rumsiškėse.

Trakų štai garbinga pilis. . .

THE ENGLISH VIENYBĖ

SIMAS KUDIRKA IS FREED FROM PRISON

It has happened. American radio stations report that according to Dr. Andrei D. Sakharov, the leader of the human rights movement in the Soviet Union, Simas Kudirka was released from prison on August 23 by a decree of the Supreme Soviet. Recently he had been transferred from a labor camp at Potma in the Mordovian prison complex to the harsher Vladimir prison (east of Moscow) for having joined a hunger strike. On August 25, Simas Kudirka had already reached his mother's home in Lithuania. Mrs. Grazina Paegle of the Seamen's Education Federation in New York, spoke with Simas Kudirka by telephone. He dictated the following statement:

"First of all, I thank you very sincerely for the great help which you provided for my dear mother and my family. Best wishes to all your colleagues on the other side. I am now as though in a dream. Although I live in so-called freedom, I am still under a curtain. I'm waiting for the moment when that curtain will finally be completely opened and we can leave".

Judging from his voice, Mrs. Paegle said he seemed to be in good health and of unbroken spirit. He said that the hunger strike had not affected his health, although his eyes and his teeth require doctor's care. With the renewed hopes for emigrating to America, he will now resume studying English (of which he knows appr. 500 words). Simas Kudirka confirmed that he received four letters from Mr. Kelsey of the Americans for Simas, although an enclosed money order had been

retained by the Soviet authorities.

Upon receiving the good news, Congressman Bob Hanrahan (Rep., Ill.) sent a telegram to H. E. Mr. Walter J. Stoessel, the American Ambassador in Moscow, announcing his sponsorship of the Kudirka family and asking the help of the American Embassy in easing the red tape involved in emigration procedures.

On August 30, the *New York Post* printed an AP release from Moscow titled "Seaman is Freed from Soviet Jail". On August 31, *The New York Times* carried an article by Christopher S. Wren titled "Soviet is Said to Free Would-Be Defector". The articles repeat Kudirka's tragic story of being sentenced to ten years of hard labor for attempting to seek asylum in the USA on Nov. 23, 1970 when Kudirka jumped from his Soviet trawler off the coast of Massachusetts to the deck of a US Coast Guard cutter and when, through incredible errors in judgement, Kudirka was allowed to be seized by Soviet seamen, beaten and dragged back aboard the trawler. The articles mention the fact that since then, it has been established that Kudirka's mother was born and raised in Brooklyn, N. Y. therefore she has been declared by the US State Dept. a United States citizen. Last month, Simas Kudirka was also recognized as an American citizen and American consular officials sought to visit Mr. Kudirka, citing a 1964 consular agreement that gives them the right of access to any American citizen under detention in the Soviet Union.

TOWNS IN LITHUANIA

Continued from previous issue

The comparison between the Old Town of Vilnius and Krakow reveals, as well, certain common features in lay-out and architecture. These can be explained by the common character of the art and science of town planning of Lithuania and Poland, especially following the Lublin Union in the second half of the 16th century, when Poland and Lithuania were united into one state. The common character is also evident in the ensembles of the Town Hall squares in Vilnius and Grodno. In each of these cities the town hall stands in the centre of the square, and the ecclesiastical buildings are placed nearby, in the surroundings of the square.

Spatially, the central ensembles in Lithuanian cities

are varied: open, semi-open, closed and detached. The most ancient of the open ensembles is the Town Hall complex in Vilnius (14th century), the oldest semiopen ensemble is the acropolis of Vilnius (14th to 16th centuries), whereas the castle on Lake Galvė in Trakai, and Pažaislis near Kaunas (dating from the 15th to 17th centuries) are the most ancient detached ensembles in Lithuania.

If we contrast the centres of Vilnius, Krakow, Tallinn, and Riga, we see that the main street of Vilnius, connecting the feudal Residence and Town Hall Square, differs in both structure and architectural-artistic features, from the analogous streets of the neighbouring capitals.

To be continued

Mrs. Verna Olis recently became a Life member of the Balzekas Museum in Chicago, Ill., in memory of her beloved husband Anthony Olis, who died on June 3, 1958.

She was born in Panevėžys, Lithuania, and came to the United States at the age of six with her family. Mrs. Olis was graduated from the Wendell Phillips High School and attended the University of Chicago for a time until her marriage to Anthony Olis.

Her husband was a member of the Board of Directors of the Chicago Sanitary District. He was elected its President in 1950 and served until his death in 1958.

Mr. and Mrs. Olis were very active in various Lithuanian groups around Chicago and throughout the United States. He started a Lithuanian relief fund and was responsible for the Darius-Girėnas Monument in Marquette Park. He had also escorted the former President of Lithuania on his visit to America to see the governor and was a pioneer in the cause of Lithuanian freedom.

As President of the American Lithuanian National Council (Amerikos Lietuvių Tautinė Sajunga), Anthony Olis promoted many outstanding events and conventions on Lithuania's behalf in Washington, D. C.

Mrs. Olis was very active in politics and served at various times as Vice President and Treasurer of the Women's National Republican Club. She was elected delegate to the 1956 Republican Convention in San Francisco and later attended the Inaugural Ball.

Mrs. Olis has been connected with the Balzekas Museum in one respect or another since its inception. Her hobbies include interior decorating (which she studied for a time), needlepoint, and reading. Mrs. Olis has one daughter and several grandchildren and great-grandchildren. She lives in Skokie, Illinois.

The 58th convention of the Lithuanian American Alliance in Boston ended on a note of optimism and determination to attract at least a thousand energetic young American Lithuanians

BALCH INSTITUTE

The Balch Institute, the Philadelphia educational institution devoted to the North American immigration, ethnic, racial minority group history and American political history is scheduled to move into their new building, now under construction, in 1976. Location of the building is at 7th and Ranstead Streets.

The Balch Institute presently is assembling the nation's most comprehensive collection of books, manuscripts and printed materials concerning all nationality groups who have immigrated to North America.

The completed building will have three exhibition galleries and a public auditorium. One gallery will host, on a continuing basis, an introduction to the scope of minority history in North America. Other galleries will be used to house rotating exhibits prepared by Balch's own staff; national touring exhibitions and exhibits by nationality and heritage groups.

Howard L. Applegate, president of The Balch Institute, has planned ambitious educational programs. Balch's resources will be available for use by school groups visiting the Institute. A series of tape-slide presentations will be prepared for use throughout the country. Regionally, Balch is making similar presentations available to interested groups but with the significant addition of a staff person.

A series of research projects on the impact of heritage groups and ethnicity on American communication, cultural and art forms is planned. Balch will examine the relationship of ethnicity to American newspapers, movies, radio and television programs, theatre, fiction, poetry and art.

As a referral center, Balch will serve as a national clearing house for information on ethnicity. It has developed a series of 48 reading lists on the life of each nationality group in North America which are available to the public. The first 6 lists cover Irish, South Slavs, Italians, Polish, Ukrainians and Swiss respectively. The Balch functions in the Delaware Valley area for local scholars, nationality groups and persons concerned with ethnic issues.

The Institute also has planned such dramatic Bicentennial activities as motion pictures and video tapes that capture the historical and cultural roots of immigrants and contributions of heritage groups; immigrant oral history projects; a national exhibition on immigration 1826-1976 which will document the spirit and emotions of immigrants; various multi-media programs on art, industry and inventions, politics, utopianism, labor and stereotypes in the visual arts and mass media; and an ethnic film festival to be shown to the public in various community locations.

VIENYBĖ, September 27, 1974

Lietuviški apmąstymai

Ar naudojasi lietuviai mažumoms teikiama parama?

Kanados lietuvių spaudoje nusi-skūsta, kad lietuviai nepaslinkūs pasinaudoti Kanados mažumoms teikiama parama - ir, rodos, pas juos padėtis kiek pasitaisė. Neseniai Gražina Gustaitytė-Krivickienė, iš Washingtono, viena iškiliiu lietuvių rašytojų ir žurnalistė, painformavo kad "ir Amerikos etninės mažumos beveik nesinaudoja JAV valdžios duodama parama bendruomenėms organizuoti, jų kultūrinei veiklai. Patarė lietuvių veikėjams susisiekti su "Action" New Yorke rajono įstaiga. Ar atsi-rado New Yorke tokių?

"Action" organizacija neseniai paskyrusi 36 stipendijas mažumų studentams jų tautų praeičiai tirti! P. Krivickienė tuo reikalu pataria kreiptis į National Endowment for the Humanities, Washington, D. C. 20506 ir asmeniškai kalbėtis su Darel De Chaby (202 382-5721 arba 202 382-5722).

P. Krivickienė sako šią informaciją gavusi iš lietuvių kilmės Action įstaigos direktoriaus pavaduotojo Jack Burgess. Jo motina lietuvė, o teta - Lietuvos atstovo Washingtono šeimininke išbuvo 17 metų. Dėlto Mr. Burgess ir magistro laipsniui pasirinkęs temą - "The Soviet Absorption of Lithuania 1918-1940 (?)". (alf)

Trumpai iš visur

Lietuvių Kalbos studijoms Kent Universitete, Ohio, šiais mokslo metais skiriami trys keturių valandų ir trys trijų valandų kursai, iš viso 21 valanda. Kursai yra įtraukti į "Critical Language" programą.

Monte Sodeika išrinktas Bostono lituanistinės mokyklos Tėvų komiteto pirmininku, R. Brickienė - sekr., A. Rastonienė - išd., R. Dambrauskienė ir S. Kazlas - nariais.

Ramunė ir ltn. inž. Aras Dailidė savo butą Rhode Island valstijos marinų bazėje išdekoravo lietuvių tautinio meno puošmenimis. Svečiai kitataučiai, domėdamiesi tautiniu menu, teiraujasi apie Lietuvą ir jos žmones. Ltn. inž. Aras dalyvauja mokslininkų ekspedicijoje, tyrinėjančioje Pietų ašigali.

Laimėjo pirmą vietą

Montrealio prancūziškasis dienraštis Montreal Matin rugpjūčio 9 d. praneša, kad Mercier distrikto įvyko 35-asis kiemų švaros ir grožio konkursas, kuriame atžymėti 877

pavyzdingi ir švarūs kiemai.

Iš šio skaičiaus, Montrealio pareigūnai atrinko 9 pačius gražiausius. Atrinktųjų tarpe minimas ir K. Ambrasas, kuris laimėjo pirmą vietą už savo kiemo švarumą ir grožį.

Montrealio miesto savivaldybės atstovai jam įteikė specialų pažymėjimą ir gražią dovaną - trofejų.

L. K. Ambrasų kiemą puošia įvairios gėlės, tarp kurių vyrauja taip vadinamas "Rock Garden", į kurį akmenys yra atvežti iš įvairių Kanados bei Amerikos vietovių.

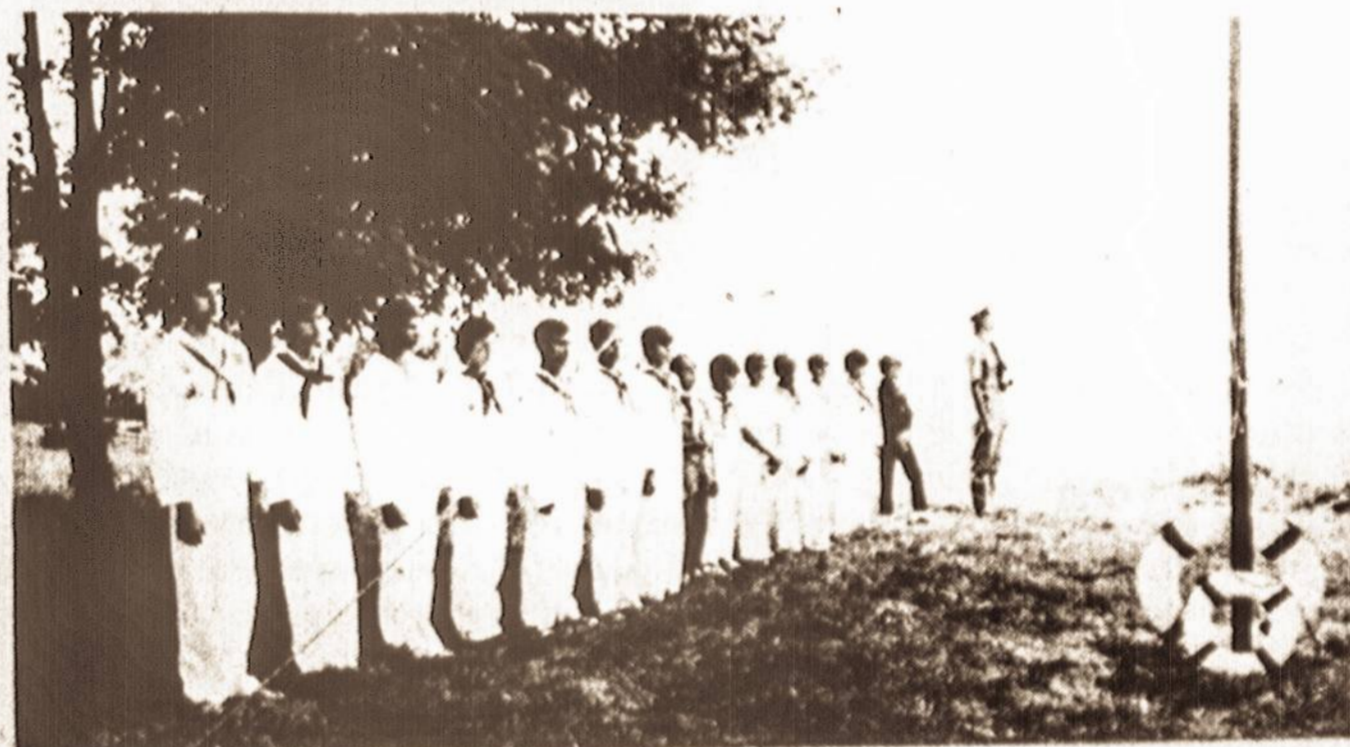
Didžiausią grožį skleidžia puikios rožės, kurių maloniu kvapu džiaugiasi ir kaimynai.

Gerai žinoma, kad abu p. Ambrasai yra dideli gėlių mylėtojai ir jas prižiūri lyg mažus vaikus. Visos gėlės auga labai gražiai ne tik jų pasakiškame kieme, bet ir jų namuose.

Rochesterio jaunimo grupė rugsėjo 14 d. suvaidino newyorkiečiams Anatolijaus Kairio dramą "Palikimas". Publika neparodė pakankamo susidomėjimo.

Clevelandiečių inž. Raimondo ir Gražinos Kudukių dukrelės Aleksandros krikštynose dalyvavo virš 350 žmonių. Maždaug pusė buvo Clevelando miesto valdybos [City Hall & Utilities dept.] tarnautojų. Čia mažoji Aleksandra ant Liz Richardo rankų šalimais dr. Brazaitis ir Gary Dee. Stovi: S. Knistautienė, V. Jokubaitis, krikšto motina Rita Matienė ir V. Knistautas.

Clevelando jūros skautai stovyklavę prie Pymatuning ežero Pensilvanijoje.

V. Bacevičiaus nuotraukos

Poetas, filmininkas, žurnalo leidėjas ir redaktorius New Yorke. Jonas Mekas, minutę prieš žiedų sumainymą City Hall 1974. Šalia - fotografė Hollis Melton Mekas.

A. Šalčiaus nuotrauka

VIENYBĖ, 1974 m. rugsėjo 27 d.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY . MUTUAL FUNDS . INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudos, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiai kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzianas, savininkas

MŪSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.
Corona, Queens, N. Y. 11368

Tel. 779-5156

Mirė Ieva Trečiokienė

Po ilgos ligos rugsėjo 21, 1 val. ryto mirė Ieva Trečiokienė, ilgus metus gyvenusi Newark, Orange, ir tik 4 dienas pagyvenusi Elizabeth, N. J.

Apie jos mirtį dar tą pačią dieną per radijo dr. Jokūbui Stukui liūdną žinią paskelbus, per laidotuvių kopyčią perėjo šimtai Trečiokų giminių ir draugų. Laidotuvėms aptarnavo Bayus laidotuvių direktorius Texeira, kurio kopyčia šiuo metu remontuojama, tad buvo pašarvota Rucki laidotuvių dviguboje kopyčioje.

Kopyčioje tikybines apeigas atliko Monž. Sernas, Newarko lietuvių parapijos klebonas. Velionei atsisveikinti įvairių organizacijų atstovus perstatinėjo Jonas Valaitis. Atsisveikino atstovaudama New Jersey Moterų klubą - Francis Mockus, ALT - New Jersey vardu p. Kontrimas, SLA 84 Kp. Orange, N. J. pirm. Kazys Jakavonis (Ieva Trečiokienė buvo šios Kuopos vicepirmininkė), Vyčių 29 Kp. vardu Marytė Stonytė, Tautinės S-gos vardu Vytautas Abraitis, Lietuvių Bendruomenės ir BALF vardu Kazys Sipaila, New Yorko Lietuvių Moterų Vienybės narė Natalija Kulbokienė, naujųjų ateivių vardu ponina Ambraziejienė, didžiausios lietuvių organizacijos - Susivienijimo Lietuvių Amerikoje ir Pildomosios Tarybos vardu Genovaitė Meiliūnienė ir eilė kitų.

Perduota ir SLA prezidento P.P. Dargio asmeniškai užuojauta.

Bažnyčioje religinėse apeigose už Ievą Trečiokieneš pamaldas atlaikė mons. Sernas, kun. Domininkas Pocius, kun. Juozas Bartkus. Su jais kopyčioje lankėsi ir pasimeldė prel. Jonas Balkūnas, o laidojant New Britain, Conn. šv. Marijos kapinėse kun. klebonas Gradeckas.

Ieva Trečiokienė buvo gimusi Burbiškių kaime, Seinų apskrityje. 1893 m. gruodžio 7 d. į New Britain, Conn. ją motina Marijona Kazlauskienė atsivežė vos 3 metų amžiaus, 1896 m. pas jau New Britaine gyvenantį tėvą Kazimierą. Ieva ištekėjo New Britaine 1923 m. už Albino Trečioko ir persikėlė gyventi į Newark, N. J.

Ieva Trečiokienė

Ieva buvo veikli: SLA, Moterų organizacijose, demokratų klube, Moterų legijonierų veikloje, N. J. Lietuvių Taryboje. Visur buvo valdybose eidama kokias nors pareigas. Dalyvavo ir spaudoje, 1938-39 m. buvo Vienybės Moterų skyriaus redaktorė, II pasaulinio karo metu dirbo Civilian Defense tarnyboje ir Newarko aerodrome vertėja.

Pradėjusi dar Pennsylvania valstijoje dr. Jonui Šliupui talkinti raštinės darbuose, visada pagalbėdavo bet kokia proga lietuviams ir rezolucijas ruošti. Veikdama su Vyčiais už pasidarbavimą yra gavusi ir III ordino pažymėjimą.

Ieva Lietuvą nepaprastai mylėjo - joje lankėsi bent 10 kartų.

New Jersey lietuviai neteko veiktos lietuviškos. Palaikoma rugs. 25.

Liko vyras Albinas, sūnus Albinas, Jr., marti Aldona Valaitytė ir 4 anūakai. Liko brolių, seserų ir kitų giminių. Visiems reiškiamė giliausia užuojauta.

Albino Trečioko adresas: 625 North Broad St., Elizabeth, N. J. Tel. (201) 354-5436.

BICENTENTENIAL INFORMATION

The Bicentennial Commission is sponsoring a series of books on the nationalities and their immigrants who helped to settle the United States which will celebrate its 200th anniversary in 1976. Professor Antanas Kučas has been chosen to write about Lithuanians. With the late P. Pauliukonis of Worcester, Mass., he has published a book on American Lithuanians (in Lithuanian) which, however, did not gain universal acclaim.

opening of Bicentennial activities is May 22-29, 1975, The New York City Bicentennial Corporation believes that this meeting will be of great interest to all. Plans will be detailed for Operation Sail '76, the World Theatre Festival and other events in which commitments have already been made. The New York City Bicentennial Corp. will be ready to answer specific questions and to make arrangements to meet with representatives of these countries to discuss their plans.

Ronald Lee Gaudreau
Executive Vice President

Consular Corps and Representatives of the International Community in New York City are cordially invited to attend a meeting of representatives of the International Community in New York City on October 10th, from 4:00 p. m. - 6:00 p. m. at the U. S. Mission Building, United Nations Plaza, 799 First Avenue, second floor auditorium, to discuss participation in the Bicentennial of American Independence in New York City.

Previously the Consular Corps met individually with representatives from France, Great Britain, Holland, Iran, Japan and Yugoslavia. In addition, numerous questions were answered regarding plans here in New York City and throughout the country. Since the

"Balys Sruoga mūsų atsiminimuo-se" - tokiu pavadinimu ką tik iš spaudos išėjo puošni knyga. Spausdino K. Morkūno spaustuvė, o leidinį redagavo ir išleido poeto Sruogos našlė istorikė dr. Vanda. Knyga turi apie 600 psl. su dail. A. Kurausko meniniu apipavidalinimu. Knygoje apstu įvairių autorių medžiagos apie Balį Sruogą, tame tarpe ir pačios Sruogienės ir ju dukros Dalios prisiminimai.

"Aušros" kvartetas iš Kanados koncertavo Argentinos lietuviams Buenos Aires priemiestyje esančiame SLA centre. Publika pasigėrėjo gražiais Kanados lietuvių balais.

DAVENPORT 6-1658 ESTABLISHED 1941

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE.
MASPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS EDWARD A. KODIS

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIJ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 738-1946.

ČIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS
PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas
prieinama kaina.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. Evergreen 2-6440

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir
visais reikalais kreipkitės!

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės
valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virgimia 6-1800

Hartford, Conn.

PALAI DOTAS JULIUS BALTULIONIS

Rugpiūčio 26 d. Hartfordo ligoninėje mirė vyresniosios kartos lietuvis Julius Baltulionis, turėdamas 79 metus amžiaus. Pašarvotas buvo Guiliano-Sagarino koplyčioje. Velionis buvo atlydėtas į Šv. Trejybės lietuvių parapijos bažnyčią, ir čia kun. Vytautas Bitinas atlaikė šv. mišias ir kitas gedulingas pamaldas. Po pamaldų velionio kūnas nulydėtas į Šv. Juozapo kapines Paguonike, Conn., ir ten palaidotas. Į kapus palydėjo kun. Vyt. Bitinas; ten atkalbėjo maldas ir pagiedojo Angelas Dieva.

Po laidotuvių L. A. P. klube buvo pusryčiai.

A. a. J. Baltulionis paliko žmoną Mariją Baltulioninę-Kazakevičiūtę, sūnų Juozą Baltulionį, gyv. Windsor, Conn., dvi dukteris - Mariją Broderick, gyv. Denver, Colo., ir Oną-Mariją Griffin, gyv. Waycross, Ga., devynis vaikaičius ir vieną provaikaitį.

Velionis Julius Baltulionis buvo gimęs 1894 metų rugsėjo mėn. Merkinės parapijoje, Alytaus apskr. Į šį kraštą atvyko 1912 m. Iš

pradžią dirbo prie tabako, o paskui perėjo dirbti į Pratt Wittney Aircraft, kur uždirbo 35-rius metus.

1917 metų vasario 13 d. vedė žmoną Mariją Kazakevičiūtę nuo Plutiškių, Marijampolės apskr. Moterystėje juodu išgyveno 57-rius metus.

1960 metais velionis buvo išėjęs į pensiją. Hartforde išgyveno 60 metų.

Kai tik Hartforde įsikūrė L. A. P. klubas, Julius Baltulionis pradėjo jame darbuotis, kaip valdybos narys ar Direktorių Taryboje. Daugiausia dirbo valdyboje, kaip ligonių lankytojas ir pašalpų įteikėjas. Velionis dar priklausė Šv. Trejybės lietuvių parapijai ir Bažnyčios Vyrų Klubui.

Velionio Juliaus Baltulionio žmona taip pat daug dirbo L. A. P. klube kaip šeimininkė, puotų rengėja ir kt. Kaip suvalkietė, visada buvo gyva, linksma ir svečiams malonaus žodžio nepagailėjo.

Tebūna jam lengva ši Amerikos žemė,

Robertą Banevičių palydint amžinybėn

Rugsėjo 3 d. St. Frances ligoninėje po trumpos ligos mirė Robertas Banevičius, turėdamas 80 metų amžiaus. Pašarvotas buvo Karlon-Molloy koplyčioje. Jo grabas skendo daugelyje vainikų ir gėlių puokščių.

Į koplyčią buvo atvykęs Šv. Trejybės lietuvių parapijos klebonas kun. Juozas Matutis ir su daugeliu susirinkusių sukalbėjo sopulingąją dalį rožančiaus. Rugsėjo rytą velionis buvo atlydėtas į Šv. Trejybės lietuvių bažnyčią, ir čia buvo atlaikytos concelebrantinės mišios, kurias laikė trys kunigai: kun. J. Matutis, kun. V. Bitinas ir kun. J. Rikteraitis (iš N. Britaino). Kun. J. Matutis pasakė ir pamokslą bei atlaikė kitas gedulingas pamaldas. Per mišias giedojo muz. Jurgis Petkaitis ir Irena Petkaitienė.

R. Banevičiaus kūnas buvo nulydėtas į Fairview kapines ir ten palaidotas amžinam poilsiui. . . Į kapus palydėjo kun. J. Matutis, kuris čia atkalbėjo maldas ir su laidotuvių dalyviais atgiedojo Mariją, Mariją.

Grabnešiai buvo: Antanas Kuprevičius, Steponas Zabulis, Antanas Mockus, Vytenis Nenortas, Kazys Tījūnelis ir Algirdas Jalinskas.

A. a. R. Banevičius paliko žmoną Elena Gavėnaitę-Banevičienę, sūnų Mykolą Banevičių, dukterį Mariją Baltauskiene, du sūnaičius ir tris dukraitės, visi gyv. West Hartforde; brolių teisininką Bronių Banevičių su šeima, gyv. Lenkijoje, seserį Mariją Besekirskienę, gyv. Lietuvoje; mirusiojo brolio Mykolo dukterį Ireną Edvards, gyv. Manchesteryje, Conn. ir jo sūnų Bronių Banevičių, gyv. Kromvell, Conn.

Laidotuvėse dalyvavo dr. Jadvyga Dubinskienė, iš Chicagos, kuri yra Mykolo Banevičiaus ir dukteraitės Elytės Baltauskaitės krikšto motina. Taip pat į laidotuves buvo atvykusi Banevičių gera draugė Ona Gerulienė iš Bostono.

Po laidotuvių dukters Marijos ir žento Stasio Baltauskų namuose buvo pusryčiai.

A. a. Robertas Banevičius buvo gimęs 1894 metų kovo 8 d. Sonžilos vienkiemy, Panevėžio apskr., stambaus ūkininko šeimoje. Mokslą ėjo Panevėžyje ir buvo baigęs Joniškėlio agronomijos mokyklą. Tuoj po egzaminų buvo mobilizuotas į kariuomenę ir pasiūstas į Kijavo karo mokyklą. Baigęs šią mokyklą, pateko į frontą - į Pinskobalas ir ten buvo sunkiai sužeistas, kad net teko išimti du šonkaulius.

Pirmajam pas. karui pasibaigus, grįžo į Lietuvą leitenanto laipsniu, bet į Lietuvos kariuomenę dėl sveikatos nestojo, o buvo Kurščių dvaro administratorius. Čia sutiko Elena Gavėnaitę, kurią 1929 metų balandžio 2 d. ir vedė.

Rusams-komunistams užėjus, iš-tarnybos buvo atleistas, tad apsigyveno tėviškėje. Gi vokiečiams užėjus, buvo priverstas užimti ūkvedžio pareigas Baisogalos dvare. O antrą kartą rusams-komunistams artinantis, pasitraukė su šeima į Vokietiją ir 1949 m. atvyko į šį kraštą. Dirbo įvairiose vietose, daugiausia fabrikuose.

Velionis mėgo knygas; buvo užsi-prenumeraves Lietuvių Enciklopediją. Mokėjo 4 kalbas: lietuvių, rusų, lenkų, anglų.

Čia reikia pažymėti ir jo žmoną Elena Banevičienę, kuri buvo St. Frances ligoninėje gailėstingoji vyr. sesuo. Ji daug padėjo lietuviams, patekusiems į šią ligoninę. Mylėjo ir savo vyrą, o vyras tuo labiau, lyg atsilygindamas, mylėjo savo žmoną.

Tebūna jam lengva ši Amerikos žemė, o amžinoji Šviesa tešviečia jo sielai.

Jonas Bernotas

Klaipėdos uoste dabar stoviniuoją ir į 109 pasaulio uostus plaukioja 32 tarybiniai laivai.

Mirė Augustinas Vileniškis

Rugsėjo 5 d. širdies smūgio iš-tiktas, 10 v. vakare, mirė plačiai žinomas visuomenininkas Augustinas Vileniškis, sulaukęs 62 m. amžiaus. Palaidotas rugsėjo 9 Cypress Hills kapinėse, patarnaujant Šalin-skienės laidotuvių biurui.

Atsisveikinime rugsėjo 8 rožinį atliko kun. kleb. P. Raugalas, Ap-reiškimio parapijos klebonas. Atsi-sveikinimui asistavo kun. Antanas Račkauskas ir kun. Stasys Račkauskas. Atsisveikinimo kalbas pasakė A. Balsys, Woodhaven, N. Y. Lietu-vių Bendruomenės pirmininkas ir A. Koncė, Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos I skyriaus pirmininkas. Kapinėse paskutinį atsisveikinimą atliko kun. A. Račkauskas.

Velionis buvo gimęs 1912 m. liepos 22 d. Duokiškių bažnytkai-my, Kamajų valsčiuje, Rokiškio apskrity. Lietuvoje tarnavo kariuo-menėj, priešlėktuvinėje rinktinėje, vėliau buvo policijos tarnyboje. Kaip pavyzdingas karys ir policijos tarnybos pareigūnas nepriklausomoje Lietuvoje, o vėliau ir tarybi-nėje Lietuvoje ir Justui Paleckiui prezidentaujant, buvo Lietuvos prezidentūros sargybos tarnyboje.

Vokiečiams Lietuvą užėmus pa-gelbėjo daugeliui lietuvių nuo vo-kiečių nacių apsiginti. Su daugeliu kitų lietuvių išvyko į Vokietiją, iš

kurios 1949 m. gegužės mėn. atvy-ko į Jungtines Valstijas.

Gyvendamas New Yorke pasirin-ko savo mėgiamo, staliaus darbą, ir vėliau Richmond Hill dalyje įsigijo namus, juose įsisteigė savo dirbtu-vę, kurioje gamino aukštos rūšies įvairius medžio dirbinius. Lietu-viams, ypač visuomeninėms įstai-goms, medžiui apdirbti darbus at-likdavo savikaina, beveik be uždar-bio. Gaudavo gerų užsakymų iš stambių firmų New Yorke, įruošda-mas aukštos rūšies raštines.

Velionis Augustinas Vileniškis paliko liūdinčius: žmoną Elvyrą Ak-somitaitę, kilusią iš Svedasų valsč., Rokiškio apskr., sūnus Vidmantą, Arnoldą, Vytautą, dukterį Ireną ir 3 anūkus. Paliko dvi seseris ir broli Lietuvoje.

Sūnų, dukters ir visų giminių vardu velionės Vileniško žmona Elvyra nuoširdžiai dėkoja visiems už suteiktą bet kokią pagalbą, už gėles, bei užuojautas, kas pagelbėjo sumažinti skausmus.

Lietuvos Vyčių nauja kuopa nese-niai įsikūrė Scrantone, Pa. Rugpiū-čio mėnesio pabaigoje, buvo įsteigta dar kita nauja Vyčių kuopa Bridge-porte, Connecticut. Pirmoji pirmi-ninkė išrinkta organizatorė - Teresė Trainienė.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

pat įsijungė į rezistencinę veiklą. Rezistencinėje veikloje vienas didžiausių V. Sidzikauskos nuopelnų buvo jo akcija sutrukdyti vokiečiams suorganizuoti lietuvių 85 legioną. Kaip žinome, jis mūsų laimei ir nebuvo suorganizuotas.

Žilionis, V. Sidzikauskos bendradarbis, paskaitė dalį jo atsiminimų. Tuo minėjimas ir buvo baigtas.

Cultural and Heritage Committee Mountainside, New Jersey, ryšium su šio krašto 200 metų nepriklausomybės sukaktimi, ruošia didžiulį Tarptautinį Festivalį, rugsėjo 28 d., Liurdo Marijos Mokyklos aikštėje, 300 Central Avenue. Festivalis vyks nuo 10-tos valandos ryto iki 5-tos popietį. Lietuvių programa bus 1-mą val. popietį, dalyvaujant "Liepsnos" Tautinių Šokių grupei, kuriai vadovauja Birutė Vaičiūnaitė. Kiekviena tautybė turės savo eksponatus ir valgius. Lietuvių dalyvavimui vadovauja Loreta Stukienė, talkinant ponioms Jankauskieni ir Katilienei. Mountainside Tarptautiniame Festivalyje dalyvauja net 15 tautybių.

Rugsėjo 22 Laisvės Komiteto su-ruoštas ministerio Vaclovo Sidzikauskos mirties metinių minėjimas sutraukė skaitlingą būrį svečių. Minėjimą pradėjo ir įžanginę kalbą pasakė Vytautas Vaitekūnas, tiksliai išskaičiuodamas velionies gyvenimo ir tarnybinės veiklos periodus pagal datas.

Dr. Domas Krivickas trumpai ir ryškiai apibūdino V. Sidzikauskos diplomatinę veiklą, jam atstovaujant Lietuvą ir ginant jos interesus įvairiose tarptautinėse konferencijose, kurių jis turėjo daugiau negu kuris kitas Lietuvos diplomatas. D. Krivicko teigimu, V. Sidzikauskos diplomatinės veiklos zenitas buvo Klaipėdos bylos laimėjimas Hagos Tarptautiniam Tribunole.

Dr. Bronius Nemickas kalbėjo apie V. Sidzikauskos rezistencinę veiklą, jam laimingai ištrūkus iš Studthoffo ir Auschwitzo kacetų. Po kacetų, vis dar "globojamas" vokiečių policijos, Sidzikauskas tuoj

Seton Hall Universiteto radijo stotis, South Orange, New Jersey, ištisą vasarą pirmadienio vakarais transliavo lietuviškos muzikos koncertus iš lietuviškų plokštelių albumų. . . Jų pravedime prof. Jokūbui Stukui rūpestingai ir sumaniai talkino to universiteto studentas, Rytis Balčiūnas. Rugsėjo 23 d., stotis jau 11-tiems metams vėl pradėjo reguliarias "Music of Lithuania" programas, kurios girdimos nauju laiku: nuo 7:30 val. iki 8:30 val. vakaro, 89.5 FM banga. Kas savaitę bus pertransliuojama lietuvių kolektyvo "Garso Bangos" įdomiai

Vienybės kaimynas ir ilgametis jos skaitytojas Rojus Pavilauskas, metų naštos nepaliestas, lieknas ir pilnas judrumo, veda savo šuniuką rytmetinei mankštai. Povilauskas sukako 85 m. amžiaus ir pradėjo 86-uosius.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

paruošti ir premijuoti pusvalandžiai kurie girdimi iš Bostono Universiteto radijo stoties. Visos išlaidos surištos su šių programų pertransliavimu padengtos iš Lietuvos Atsiminimų radijo kultūros fondo. Jau suėjo 10 metų kai per Seton Hall Universiteto radiją propaguojama lietuviškos muzikos aukštą kokybę, taip pat duodamos paskaitos anglų kalba apie Lietuvą ir lietuvių turtinę kultūrinę lobyną bei žinios iš Lietuvių gyvenimo ir veiklos.

Tautinių Šokių Instituto vadovybė sparčiai ruošiasi ateinančiai šokių ir dainų šventei kuri, greičiausiai, bus New York'e 1976 m. Jadvyga Matulaitienė, New Yorko tautinių šokių grupės vedėja, išvyko į Hamiltoną, Kanadą, kur vyks valdybos posėdis. valdybos posėdis.

Elizabetho Lietuvių Laisvės Svetainė, kuri yra žinoma ir Lithuanian Liberty Hall vardu, sukako pusė šimto metų. Jau 50 metų kai gyvuoja ši viena iš judriausių New Jersey Lietuvių įvairių susirinkimų, minėjimų ir pokylių vieta. Ta proga spalio (October) 5 dieną šeštadienį, 7 val. vak. yra rengiamas didžiulis jubiliejinis minėjimas su puota.

Dalyvaus Lietuvos generalinis konsulas New Yorke Anicetas Simutis ir Elizabetho miesto burmistras Tomas Dunn, kurie pasakys kalbas. Bus meninė programa kurią išpildys aktorius Vitalis Žukauskas ir, dar į šiltuosius kraštus išskristi nesusėjęs, N. J. vyrų kvartetas Vyturiai, kuriam vadovauja dr. Darius Slavinskas. Po programos dalyviai bus vaišinami skania vakariene ir tauriausiais gėrimais. Vėliau seks šokiai grojant geram orkestrui.

Bilietus užsisakyti pas šio minėjimo viršininką Praną Kudulį, telefonuojant 965-0014 (Area Code 201) arba pas lietuvių Svetainės šeimininką Joną Švedą.

Petras Lisauskas norėtų perduoti arba parduoti lietuviškos duonos, pyrago ir sūrių pristatymo krautuvėm prekybą. Geras uždarbis ir tik trys dienos po keturias valandas darbo. P. Lisauskas sulaukęs 69 m. amžiaus nori išeiti į pensiją. Geros sąlygos šiai prekybai perimti. Informacijai tel. 335-3438. Rašyti: P. Lisauskas, 69-15 53 Ave., Maspeth, N. Y. 11378.

VIENYBĖ, 1974 m. rugsėjo 27 d.

Dalis portretų sienos iš Vytauto Maželio fotografijos parodos rugsėjo 7-8 dienomis Kultūros židinyje. Čia visa eilė žymių lietuvių portretų. Be to, savo parodoje, kurioje buvo iš viso išstatyta apie 150 nuotraukų, Maželis vaizdavo ir aplinką: buvo miesto vaizdų, gamtos nuotraukų. Parodą rengė New Yorko skautams remti komitetas.